

1930—1931

ГОДИШНИКЪ
НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТЪ
ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ

ANNUAIRE
DE
L'UNIVERSITÉ DE SOFIA
PARTIE OFFICIELLE

СОФИЯ
КООПЕРАТИВНА ПЕЧАТНИЦА „ГУТЕНБЕРГЪ“
1931.

1931—1932

ГОДИШНИКЪ
НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТЪ
ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ

ANNUAIRE
DE
L'UNIVERSITÉ DE SOFIA
PARTIE OFFICIELLE

СОФИЯ
КООПЕРАТИВНА ПЕЧАТНИЦА „ГУТЕНБЕРГЪ“
1931

СЪДЪРЖАНИЕ

Стр.

1. Отчетъ за университетската 1930/1931 година, четенъ
отъ проректора Д-ръ Ст. Кирковичъ на 8. XII. 1931 год. 1
 2. Художници и колекционери въ древния Римъ, речъ на
ректора Д-ръ Б. Филовъ, произнесена на 8. XII. 1931 год. 23
 3. Списъкъ на завършилтъ образованието си въ Софийския
университетъ презъ учебната 1930/1931 год. 43
-

Отчетъ

за университетската 1930-1931 година

(четенъ отъ проректора Д-ръ Ст. Кирковичъ на 8. XII. 1931 год.)

Ваши Величества,

Почитаемо събрание,

За ректоръ на университета бѣхъ избранъ отъ преподавателското тѣло на 14 юний 1930 г. Тоя изборъ се утвърди отъ Министерството на народното просвѣщение на 26 с. м. съ заповѣдь № 1868. Длъжността приехъ на 22 септемврий 1930 г. и управлявахъ университета до 21 септемврий т. г.

Презъ това време академическиятъ съветъ е свикванъ само на 24 заседания. Малкото число на заседанията, които е имало презъ последнитѣ две години (тая година 24, лани 23, по-лани 40), говори въ смисълъ, че нашиятъ университетъ, който въобще е младъ и брои нѣколко съвсемъ нови факултета, постепенно се урежда и започва да установява вече свои традиции. Добре ще бжде да се схване отъ всички мѣродавни фактори, че истинска научна работа е възможна само тогава, когато на представителитѣ на науката се даде спокойствие да работятъ и че честитѣ промѣни на университетскитѣ закони и правилници, съ малки изключения, не представляватъ реформи, а вредни сътресения за младата българска университетска наука.

I. Решения на академическия съветъ.

По-важнитѣ въпроси, които сж обсъждани въ академическия съветъ и по които той е взелъ решения, сж следнитѣ :

1. По правилника за издаване „Годишникъ на университета“ се измѣни § 4, като се предоставя на академическия съветъ да опредѣля максималния размѣръ на кодитѣ на годишника на отдѣлнитѣ факултети всѣка година, въ зависимостъ отъ срѣдствата на фонда. (Прот. № 13 отъ 14.III.1931 г.)

2. Правилникътъ за такситѣ за практически упражнения, въ семинари, лаборатории и клиники се измѣни, както следва

„§ 1. За практически занятия въ семинари, лаборатории и клиники студентитѣ плащатъ по 100 лева допълнителна такса за полугодие.

§ 2. Тѣзи такси отиватъ въ приходъ на фонда за научни цели при университета (чл. 32³ отъ Закона).

§ 3. Допълнителнитѣ такси се събиратъ при записването въ университета въ началото на всѣко полугодие“. (Протоколъ № 15 отъ 25.III.1931 г. Измѣнението е утвърдено отъ Министерството съ заповѣдь № 1264 отъ 15.IV.1931 г.)

3. По сѣщия поводъ е измѣненъ и § 5 отъ Правилника на унив. фондъ за научни цели, къмъ който § се прибавя следната нова алинея:

„е) Набавяне книги и други учебни помагала за научнитѣ занятия на студентитѣ въ семинаритѣ, лабораториитѣ и клиникитѣ“ (Протоколъ № 15 отъ 25.III.1931 г. Утвърдено отъ Министерството съ заповѣдь № 1264 отъ 15.IV.1931 г.)

4. Съветътъ на физико-математическия факултетъ, съ одобрението на академическия съветъ на 10.VI.1931 г. (прот. № 20) измѣни §§ 4 и 6 отъ Правилника за академическия изпитъ при факултета, както следва:

§ 4 да гласи: „Кандидатитѣ за академически изпитъ представятъ наученъ трудъ върху тема, зададена отъ надлежния преподавателъ и одобрена отъ него и отъ другъ преподавателъ отъ сѣщата или отъ сродна катедра“.

§ 6 да гласи: „Академическиятъ изпитъ се произвежда отъ комисия, назначена отъ факултетския съветъ и състояща се отъ декана или продекана на факултета, като председателъ, и отъ трима преподаватели, отъ които двамата сж одобрили дисертацията, а третиятъ е задалъ устната тема. Оценката на устния изпитъ се прави отъ тримата преподаватели“

Освенъ това, реши се, щото материалитѣ, възъ основа на които се изработватъ дисертациитѣ, да оставатъ впоследствие като имотъ на съответнитѣ институти, а изпитното възнаграждение при докторскитѣ изпити да се подѣля между всички участвуващи въ комисията“.

5. На 20.V.1931 г. (прот. № 18) академическиятъ съветъ одобри изработения отъ физико-математическия факултетъ „Правилникъ за фонда Български химически лаборатории“, както следва:

§ 1. Отъ сумата 11750 лв., събрана при чествуването 100-годишнината отъ рождението на Пастъора съ беседа отъ проф. Гле, се основава при университета фондъ „Български химически лаборатории“.

§ 2. Отъ лихвитѣ на тоя фондъ, следъ нарастване на сумата отъ лихви и нови дарения на 100,000 лв., ще се под-

помага научната работа на химическитѣ институти при физико-математическия факултетъ, за набавяне на пособия и книги.

§ 3. Сумитѣ ще се даватъ отъ академическия съветъ по искане на физико-математическия факултетъ.

§ 4. Фондътъ се оставя на съхранение при нѣкоя отъ държавнитѣ банки или пощенската спестовна каса“.

6. Въ заседанието си на 5.VII.1931 г. (прот. № 24) академическия съветъ одобри изработеното отъ съвета на медицинския факултетъ „Упътване за храненето на болнитѣ и персонала въ Александровската болница — медицински факултетъ“.

7. Относно правенитѣ на факултетитѣ въ университета дарения се реши:

а) За всѣко дарение на факултетъ се съобщава на академическия съветъ;

б) Ако дарението е свързано съ задължения отъ страна на университета, дарението се приема съ предварително съгласие на акад. съветъ;

в) Даренията въ суми се изразходватъ съгласно волята на дарителя отъ факултетскитѣ съвети;

д) Даренията не се взематъ предвидъ при разпредѣлението на бюджетнитѣ кредити между факултетитѣ. (Протоколъ № 15 отъ 25.III.1931 г.)

8. Всички ония, които отъ 1928 г. насамъ — откогато е въ сила новата програма за срѣднитѣ училища, при която единственна разлика между полукласическата и реалната матура се явява само въ латинския езикъ — сж положили допълнителенъ изпитъ по латински езикъ и сж снабдени съ свидетелство за полукласическо образование, да се третиратъ наравно съ полукласицитѣ. Това тълкуване да служи за общо ръководство на всички факултети. (Прот. № 2 отъ 8. X. 1930 г.)

9. По правилника за приемане на нови студенти се реши:

а) Да се вдигне ограничението за числото на новоприетитѣ студенти въ историко-филологическия (съ изключение на специалността география, по която да се приематъ и занаяпредъ ограничено число), юридическия и богословския факултети, като се спаза строго предвидения цензъ за приемане;

б) Въ факултетитѣ, въ които нѣма ограничение въ приемането на нови студенти, записването става неограничено, както въ началото на зимното, така и въ началото на лѣтното полугодия. (Протоколъ № 21 отъ 17.VI.1931 г.)

10. По общия университетски правилникъ се измѣни чл. 74, както следва „Студентитѣ на университета сж редовни и слушатели. Тѣхниятъ брой, до снабдяване на университета съ подходни сгради, е ограниченъ и се опредѣля отъ факултетскитѣ съвети въ края на всѣка учебна година за всѣко полугодие на последующата година. Това опредѣляне на факултетитѣ се одобрява отъ академическия съветъ“. Прот. № 21 отъ 17. VI. 1931 г. Утвърдено отъ Министерството съ заповѣдь № 4228 отъ 10 VVII. с. г.

Съ последнитѣ две решения се уреди единъ боленъ въпросъ въ университета. Споредъ закона (чл. 326) числото на студентитѣ за всѣка учебна година трѣбва да се опредѣли въ края на предходната година. Въ противоположностъ на това, стариятъ правилникъ (чл. 74) предвиждаше, това число да се опредѣля въ началото на учебната година. При това се ограничаваше и числото на студентитѣ даже въ факултетитѣ, въ които нѣма лабораторни занятия, именно въ историко-филологическия, юридическия и богословския факултети. Най-подиръ въ нѣкои факултети не се спазваше последователно и изисквания образователенъ цензъ. Всичко това създаваше у свършилитѣ срѣдно учебно заведение младежи дезориентираностъ и ги подбуждаше всѣка есенъ къмъ прекомѣрни искания и настоявания, голѣма частъ отъ които, при най-добра воля отъ страна на университета, оставаха неизпълнени и така се внасяше у младежитѣ разочарование и огорчение.

Презъ отчетната година, като се взе предъ видъ, че въ новата университетска сграда ще имаме достатъчно помѣщения, ограниченията, гдето бѣ възможно, именно въ тритѣ споменати факултета (историко-филологическия, безъ география, юридическия и богословския, се премахнаха, цензоветѣ се подчертахъ и на пререшаването всѣка есенъ на въпроса за числото на новоприеманитѣ се тури край, като се съгласува правилника съ закона. Сега всѣки младежъ, който се намира въ последния класъ на нѣкое срѣдно учебно заведение, е въ състояние точно да знае, като свърши, въ кой факултетъ и при какви условия може да бжде приетъ, споредъ подготовката си.

11. Всички приходи отъ Александровската болница да се използватъ за доискарване на започнатитѣ при медицинския факултетъ постройки. (Прот. № 7 отъ 26. XI. 1930.)

Последното пожелание на университета, за жалостъ, не можа да се вземе подъ внимание и ние имаме въ Александровската болница и около нея 6 недовършени сгради, отъ които 1 е започната въ 1916, 1 въ 1921, 1 въ 1923, 1 въ 1925 и 2 въ 1926 година. Това сж жалки паметници на безсистемната строителна политика, която е станала традиционна въ нашата държава.

II. Тържества, юбилеи и др.

По случай на царската сватба на Тѣхни Величества се поднесе на 2 юлий 1931 отъ страна на университета бронзова статуя на Св. Климентъ, изработена отъ скулптора Ив. Лазаровъ. Статуята носи надписъ „На Т. В. Царь Борисъ III и Царица Йоанна, сватбенъ даръ отъ университета въ София, 1930 г.“ и е поднесена отъ ректора Ст. Кирковичъ, проф. Ст. Романски и проф. протопресв. Ст. Цанковъ.

Презъ годината сж изпратени и следнитѣ поздравителни телеграми и писма:

Поздравителна телеграма до Св. Пловдивския Митрополитъ Максимъ по случай юбилея му на 3. II. 1931.

Поздравително писмо на 22. V. 1931 до Председателя на читалището „Еленка и Кирилъ Д. Аврамови“ въ Свищовъ по случай 75-годишнината отъ основаването на читалището.

Поздравителна телеграма на 19. IX. 1931 до организационния комитетъ въ Лондонъ по случай 100-годишнината на Фарадей.

Поздравителна телеграма на 17. VI. 1931 до Collège de France, Paris, по случай 400-годишнината на колежа.

Поздравителна телеграма на 23. V. 1931 по случай 500-годишнината на Jeanne d'Arc, до организационния комитетъ въ Rouen, Франция.

Поздравителна телеграма на 25. V. 1931 г. до професоръ Cesare Vivante отъ Римския университетъ, по случай юбилея му.

Поздравителна телеграма на 27. VI. 1931 до II Международенъ конгресъ за наука и технология въ Лондонъ.

III. Гости на университета.

1. На 20. и 21. IV. 1931, г. J. Briarly, професоръ по международно право въ Оксфордския университетъ, прочете като гостъ на университета две лекции на тема: „Духътъ на английското право и неговото влияние върху английското отношение къмъ международнитѣ проблеми“.

2. На 28. V. 1931 г., г. Марцели Ханделсманъ, професоръ по история въ Варшавския университетъ, прочете, сжщо като гостъ на университета, една публична лекция на тема: „Кримската война, полскиятъ въпросъ и началото на българския въпросъ“

3. г. Енрико Дамјани, доцентъ по славистика въ Римския университетъ, чете, като гостъ на историко-филологически факултетъ презъ зимния семестъръ на учебната 1930/31 година лекции върху „Влиянието на италианската литература върху славянскитѣ литератури“ и „Леопарди и неговото творчество“

IV. Участие въ международни конгреси.

Университетътъ изпрати представители въ международни конгреси:

1. Проф. Б. Филовъ, В. Н. Златарски, П. Никовъ, Ив. Снѣговъ, Протоиерей Ив. Гошевъ и Я. Тодоровъ на византоложкия конгресъ въ Атина презъ октомврий 1930 година;

2. Проф. Ст. Романски въ събора на комисията за изучаване функциитъ и структурата на славянскитъ езици въ Прага отъ 18. до 21. XII. 1930 година и въ Женева на 26. VIII. 1931 г.;

3. Проф. Д. Дечевъ въ II конгресъ на славянскитъ класически филолози въ Прага отъ 26. до 28. V. 1931;

4. Проф. Йорд. Ивановъ въ заседанията на международния институтъ за историческитъ науки въ Будапеща презъ юлий 1931 год.;

5. Проф. Н. Арнаудовъ въ III конгресъ на славянскитъ ботаници въ Варшава презъ юлий 1931;

6. Ред. доц. Хр. Негенцовъ въ I конгресъ на славянскитъ педагози въ Варшава отъ 1. до 5. VII. 1931;

7. Проф. Гр. Диковъ и Ж. Ганчевъ въ VIII международенъ конгресъ по млѣкарство въ Копенхагенъ отъ 9. до 14. VII. 1931;

8. Проф. Р. Райновъ въ конгреса на австрийскитъ и германски метеоролози въ Виена отъ 28. IX. до 1. X. 1931;

V. Преподавателски персоналъ.

Брой на преподавателитъ и асистентитъ въ началото на зимния семестъръ 1930/31 година.

	Редовни професори	Извънредни професори	Хонорувани професори	Редовни доценти	Частни доценти	Асистенти — частни доценти	Лектори и допълн. преподаватели	Всичко преподаватели	Асистенти	ВСИЧКО
Въ ист.-филолог. факултетъ	19	9	—	7	3	—	8	46	2	48
физ.-математ.	15	11	—	4	—	1	—	31	31	61
юридическия	5	4	8	6	5	—	—	28	1	29
медицинския	17	1	—	5	2	1	—	26	62	87
агр.-лесовъд.	8	4	—	5	2	—	7	26	19	45
богословския	3	4	—	3	3	—	1	14	—	14
вет.-медицин. „	4	2	—	1	1	3	—	11	14	22
Всичко	71	35	8	31	16	5	16	182	129*)	306

*) Отъ тѣхъ петима се числятъ и като частни доценти.

Брой на преподавателите и асистентите в началото на летния семестър 1930/31 година.

	Редовни професори	Извънредни професори	Хонорувани професори	Редовни доценти	Частни доценти	Асистенти — частни доценти	Лектори и допълн. преподаватели	Всичко преподаватели	Асистенти	Всичко
Възв. ист.-филолог. факултетъ	19	9	—	7	2	—	7	44	3	47
физ.-математ.	15	11	—	4	—	1	—	31	32	62
юридически	5	4	8	6	5	—	—	28	1	29
медицински	17	1	—	5	2	2	—	27	66	91
агр.-лесовъд.	9	3	—	6	2	—	6	26	19	45
богословски	3	5	—	2	3	—	1	14	—	14
вет.-медицин.	4	2	—	1	1	3	—	11	13	21
Всичко	72	35	8	31	15	6	14	181	134*)	309

*) Отъ тяхъ шестима се числятъ и като частни доценти.

Промѣни въ персонала презъ течение на учебната година

1. Назначени за редовни професори — 8 души

а. отъ извънредни професори — 4 души: въ историко-филологическия факултетъ: Д-ръ К. Гължбовъ (германска филология) и Д-ръ П. Цоневъ (дидактика и методика); въ агрономо-лесовъдския факултетъ: Т. Димитровъ (лесовъдство) и Н. Недѣлчевъ (лосарство).

б. отъ хонорувани професори — 3 души: въ юридическия фак.: Д. Мишайковъ (статистика), Ал. Ц. Цанковъ (политическа икономия) и П. Хр. Стояновъ (финансова наука).

в. наново възстановенъ въ длъжностъ — 1 въ медицинския факултетъ — Д-ръ Методий Поповъ (биология), до сега бълг. пълномощенъ министъръ въ Берлинъ.

2. Повишени отъ редовни доценти въ извънредни професори — 5 души:

въ медицинския факултетъ: Д-ръ Д. Ораховацъ (физиология и физиологична химия); въ агр.-лесов. фак.: М. Христовъ (генетика и селекция), А. Кантарджиевъ (млѣкар-

ство и млѣкарска бактериология) и Б. Стефановъ (дендрология); въ богословския факултетъ: Дим. Дюлгеровъ (догматическо богословие и патрология).

3. Назначени за редовни доценти — 6 души:

а. отъ асистенти — 4 души: въ агр.-лесовѣдския: М. Русковъ (общо лесовѣдство) и въ ветеринарно-медицинския: Д-ръ Б. Начевъ (вжтр. медицина), Д-ръ Г. Ненковъ (хирургия) и Д-ръ П. А. Поповъ (фармакология).

б. отъ технически преподаватели — 1 В. Стояновъ (лесоползуване съ горска технология);

в. отъ свободни професии — 1 Д-ръ К. Кацаровъ (търговско право).

4. Назначени за частни доценти — 6 души:

(сжщевременно служатъ и като асистенти) въ медицинския факултетъ: Д-ръ Йосифъ Дрекселъ (анатомия на човѣка), Д-ръ Н. Боевъ (нервни болести и психиатрия), Д-ръ Люб. Хр. Поповъ (кожно-венерически болести); въ агрономо-лесовѣдския факултетъ: Д-ръ Д. Костовъ (частно земледѣлие); въ ветеринарно-медицинския: Д-ръ М. Иордановъ (месоведение, млѣководение и контролъ на съестнитѣ продукти) и Д-ръ Т. Радевъ (физиология на храненето).

5. Назначени за лектори — 4 души:

въ историко-филологически факултетъ: Д. Михайловъ (хонор. лекторъ по гръцки езикъ), Антонио Родригесъ Санъ Педро (на срѣдствата на испанското правителство, по испанска литература и езикъ), Викторио Миструци (на срѣдствата на италианското правителство, за италиански езикъ) и Д-ръ Рудолфъ Йенчъ (по препорѣка на германското правителство, за нѣмски езикъ).

6. Назначени за асистенти — 28 души:

2 въ историко-филолог. факултетъ 4 въ физико-математическия, 20 въ медицинския, 1 въ агрономо-лесовѣдския и 1 въ ветеринарно-медицинския факултетъ.

7. Назначени за доброволни асистенти — 8 души:

1 въ юридическия факултетъ и 7 въ медицинския факултетъ.

8. Уволнени:

а. 2 редовни доценти — Д-ръ А. Пенчевъ отъ медицинския факултетъ и Д-ръ Р. Зюпелъ (чужденецъ съ договоръ) отъ ветеринарно-медицинския факултетъ;

б. 1 частенъ доцентъ — Г. Дерманчевъ отъ истор.-филологически факултетъ;

в. 2 лектори-чужденци отъ историко-филологическия факултетъ: Д-ръ С. Пирхегеръ (нѣмски езикъ) и Е. Унцбюшлеръ (френски езикъ).

г. 19 асистенти: 4 отъ физико-математическия, 13 отъ медицинския, 1 отъ агрономо-лесовѣдския и 1 отъ ветеринарно-медицинския факултетъ.

д. 14 доброволни асистенти отъ медицинския факултетъ.

Така че въ края на учебната 1930/31 година е имало всичко:

79 редовни професори

36 извънредни професори

5 хонорувани професори

30 редовни доценти

16 частни доценти

9 асистенти — частни доценти

17 технически преподаватели и лектори

134 асистенти

18 доброволни асистенти

или всичко 335 души академиченъ персоналъ.

(9-тъ души асистенти — частни доценти сж включени и въ числото 134 на асистентитѣ).

Тия цифри идатъ да разсеятъ легендата, че въ университета имало неимовѣрно голѣмъ преподавателски персоналъ. Въ сжщностъ редовниятъ преподавателски персоналъ (професори и редовни доценти) за 7 факултета достига само цифрата 150 души, т. е. на факултетъ срѣдно 21. Отъ тѣхъ редовни професори сж, т. е. дефинитивно заематъ катедра, само 79, което прави за факултетъ срѣдно 11.

Четени встъпителни лекции.

1. Отъ редовния доцентъ по география при историко-филологическия факултетъ Иванъ Батаклиевъ на 28. X. 1930 г. на тема: „Положение и разпредѣление на селищата въ зависимостъ отъ земноповърхнитѣ форми, съ огледъ къмъ селищата въ България“.

2. Отъ редовния доцентъ по статистика при юридическия факултетъ Д-ръ Сл. Загоровъ на 13. XI. 1930 на тема: „Намалението на раждаемостта въ Европа и неговитѣ причини“.

3. Отъ редовния доцентъ по хистология и ембриология при медицинския факултетъ Д-ръ Асенъ Хаджиоловъ на 17. XI. 1930 на тема: „Развитие на учението за устройството и организацията на човѣшкото тѣло“.

4. Отъ частния доцентъ по анатомия на човѣка при медицинския факултетъ Д-ръ М. Баланъ на 23. XII. 1930 на тема: „Представа за човѣшката външность“.

5. Отъ редовния доцентъ по обща патология и патологична анатомия при медицинския факултетъ Д-ръ Ангелъ Пенчевъ на 25. XII. 1930 г. на тема: „Граници на морфологическата преценка въ патологията“.

6. Отъ частния хоноруванъ доцентъ по анатомия на човѣка при медицинския факултетъ Д-ръ Иосифъ Дрекселъ на 29. I. 1931 на тема: „Върху положението на чревнитѣ извивки“

7. Отъ редовния доцентъ по лесоползуване и горска технология при агрономо-лесовѣдския факултетъ В. Стояновъ на 5. III. 1931 на тема: „Структура, стопанско значение и експлоатация на буковитѣ ни гори“

8. Отъ частния хоноруванъ доцентъ при катедрата по месоведение, млѣководение и контролъ на съеснитѣ продукти при ветеринарно-медицинския факултетъ Д-ръ Мирчо Йордановъ на 31. III. 1931 на тема: „Подсирване на млѣкото и единъ случай на неподсирване овче млѣко“.

9. Отъ редовния доцентъ при катедрата по специална патология и терапия съ клиника по вътрешни болести при ветеринарно-медицинския факултетъ Д-ръ Боянъ Начевъ на 27. IV. 1931 на тема: „Хемограмата на Schilling и нейното приложение въ вътрешната ветеринарна медицина“.

10. Отъ редовния доцентъ при катедрата по хирургия и хирургическа клиника въ ветеринарно-медицинския факултетъ г. Д-ръ Георги Ненковъ на 14. V. 1931 на тема: „Sectio caesarea при домашнитѣ животни“.

11. Отъ редовния доцентъ по търговско право при юридическия факултетъ Д-ръ Константинъ Кацаровъ на 28. май 1931 г. на тема: „Отношение на действащото морско търговско право къмъ кодифицираното“

VI. Студенти.

А. Число на студентитѣ.

а) Презъ зимния семестъръ на учебната
1930/31 година.

		м.	ж.	вс.
Въ историко- филологиче- ския факул- тетъ	по философия	79	80	159
	педагогия	89	160	249
	„ история	13	22	35
	география	73	81	154
	славянска филология	84	98	182
	класическа филология	18	20	38
	нова филолог. и литература	59	196	255
Всичко		415	657	1072

Въ физико- математичес. факултетъ	по математика и физика	217	192	409
	„ химия	63	27	90
	естествена история	104	81	185
Всичко		384	300	684

Въ юридическия фак лтетъ	1442	337	1779
медицинския факултетъ	496	129	625
агр.-лесовъдския факултетъ	365	34	399
богословския факултетъ	191	23	214
ветер.-медицинския факултетъ	280	10	290
Всичко	3573	1490	5073

б) Презъ лѣтния семестъръ на учебната
1930/31 година.

		м.	ж.	вс.
Въ историко- филологиче- ския факул- тетъ	по философия	94	68	162
	педагогия	97	183	280
	„ история	13	19	32
	„ география	76	97	173
	славянска филология	88	105	193
	класическа филология	16	24	40
	нова филология и литература	71	200	271
Всичко		455	696	1151

Въ физико- математичес. факултетъ	по математика и физика	199	192	391
	химия	57	28	85
	естествена история	104	78	182
Всичко		360	298	658

Въ юридическия факултетъ	1430	295	1725
медицинския факултетъ	446	116	562
агрономо-лесовъдския факултетъ	360	33	393
богословския факултетъ	170	19	189
ветеринарно-медицинския факултетъ	254	9	263
Всичко	3475	1466	4941

Б. Завършили образованието си презъ третѣ изпитни сесии
(Октомврийска, Февруарска и Юнска).

		м.	ж.	вс.
Въ историко- филологиче- ския факул- тетъ	{ по философия педагогия история география славянска филология германска романска класическа	8	9	17
		6	11	17
		3	6	9
		8	15	23
		9	7	16
		—	6	6
		3	8	11
		3	1	4
		40	63	103
Въ физико- математиче- ския факул- тетъ	{ по математика . физика химия естествена история	17	25	42
		8	10	18
		14	8	22
		. . . 13	17	30
		50	60	112
Въ юридическия факултетъ медицинския		195	9	204
		44	19	63
Въ агр.-лесов. { факултетъ { по земледѣлие лесовѣдство		49	6	55
	. . . 24	—	24	
		73	6	79
Въ богословския факултетъ ветер. медиц.		9	—	9
	. . . 31	2	33	
Всичко		440	159	599

Отъ тѣхъ съ много-добъръ — 79 (15·5%)

добъръ — 314 (62·5%)

срѣденъ — 110 (22 %)

Всичко 503.

(Въ числото 503 не влизатъ свършилитѣ по медицина и ветеринарна медицина.)

Освенъ това издържали сж докторски изпитъ:

Отъ физико-математическия факултетъ:

1. Елизеръ Коевъ по естественитѣ науки на 29. III. 1931 съ дисертация „Геология на Предбалкана въ Тетевенско“ и устно изложение върху „Еволюция на растителнитѣ органи по палеонтоложки данни“.

2. Владимиръ Бѣлявски по химия на 28. VI. 1931 съ дисертация: а) „Изолиране едноосновна дирицинолова киселина отъ смѣси на кондензационнитѣ продукти на рициноловата киселина“ и б) „Получаване сулфоестера на дирициноловата киселина и други нейни деривати“ и устно изложение върху технични методи за хидролиза на мазнини и получаване на мастни киселини и глицеринъ“

Отъ юридическия факултетъ:

1. Вѣра Димитрова Златарева на 29. VI. 1931 г. съ дисертация: „Наказание и осигурителни мѣрки“ и

2. Михаилъ Поповъ Геновски на 29. VI. 1931 год. съ дисертация: „Неизбѣжна отбрана споредъ българския наказателенъ законъ“

В. Студентски дружества и стипендии.

1. Чрезъ българския генераленъ консулъ въ Лайпцигъ ни се извести, че университетътъ въ сжия градъ отпуска 6 стипендии за български студенти, а именно че стипендиантитѣ ще се освобождаватъ отъ такси и ще получаватъ безплатенъ обѣдъ. Акад. съветъ на 1. VII. 31 г. (прот. № 23) реши да се благодари на Лайпцигския университетъ за стипендиитѣ.

2. Въ студентската болнична каса презъ учеб. 1930/1931 година е имало:

Въ началото на отчетната година, 1 октомврий 1930, чиста наличность 1,114,164 лв. Презъ течение на годината е постѣпилъ приходъ въ касата на сума 496,789 лв., а е изразходвано, презъ сжия периодъ, за лѣкарства и болнично лѣкуване на студентитѣ 266,929 лв.

Въ края на отчетната година (1. X. 1931) въ касата е имало чиста наличность 1,344,024 или общо отъ основаването на касата (1928 г.).

Общъ приходъ	1,823,686
--------------	-----------

Общъ разходъ	479,662
------------------------	---------

Наличность на 1. X. 1931 — 1,344,024 лева.

3. Общостудентската организация „Хр. Ботйовъ“ е броила 1,500 члена. Това сравнително малко число говори за голѣмата разединеностъ, която за жалостъ съществува срѣдъ нашето студентство. Дейността на „Хр. Ботйовъ“, обаче е била доста интензивна. Презъ лѣтото отъ 14 юлий до 1 септемврий 1931 г. организацията е уредила за трета година студентско лѣтовище край гр. Варна, въ което сж лѣтували 58 студенти и 34 студентки. Въ студентския кооперативенъ столъ, срѣщу такса 26—29 лв. дневно, сж се хранили многобройни студенти. Подпомогнати сж били по различенъ начинъ 40 крайно бедни студенти. Организацията е уредила курсъ по латински езикъ и е издала лекциитѣ на повече отъ десетъ преподаватели. Освенъ това тя е уредила редила сказки и екскурзии, отъ които една въ странство (Унгария, Австрия и Чехия), развивала е родолюбива агитация, взимала е участие въ народнитѣ тържества, уреждала е забави и т. н.

4. Гражданскиятъ комитетъ за постройка на Студентски домъ е събралъ до сега сумата 5,151,400 лв., отъ които 2,037,644 сж получени отъ Международната университетска взаимопомощъ (Entr'aide Universitaire International). Съ законъ отъ 1931 год. на студентския домъ се подари отъ държавата едно мѣсто отъ кв. м. 1396·50 въ центъра на Столицата на ул. Аксаковъ и площ. Народно Събрание. На това мѣсто, на 30 май м. г., се постави основниятъ камъкъ на бждещия студентски домъ. На тържеството присѣтствуваха и представителитѣ на Международната университетска взаимопомощъ г. г. Кочникъ и Поберецки. Планътъ на зднанието е изработенъ отъ архитектитѣ Бѣлковски и Данчевъ. Основитѣ и зидарията струваха 4,167,390 лв. Великолепната постройка е вече покрита. За довършването ѝ сж потрѣбни още около 5 милиона лева. Комитетътъ разполага за сега съ около 1,812,541 лв. Нека се надяваме, че събирането на срѣдства, въ което взиматъ живо участие и самитѣ студенти, ще върви успѣшно и че въ скоро време постройката на Студентския домъ ще бжде завършена.

VII. Университетска библиотека.

Презъ годината библиотеката е била отворена 287 дни и е била използвана отъ 6627 читатели (4174 въ библиотеката и 2453 вънъ отъ нея), сиречь съ 2139 читатели повече отъ миналата година. Отъ общии брой читатели 756 сж били университетски преподаватели, 5267 студенти и студентки (миналата година само 3136), 604 външни лица. Отъ студентитѣ най-много сж използвали библиотеката тѣзи отъ историко-филологическия факултетъ (4124 души, миналата година само 2330) и на второ мѣсто студентитѣ отъ юридическия факултетъ (1079 души, миналата година 578 души).

Презъ годината въ библиотеката сж били предявени 8842 искания, отъ които 8676 сж били удовлетворени, 166 книги сж били взети или на подвѣрзия.

Най-много сж били четени презъ годината български книги (3683), на второ мѣсто руски (2578), на трето мѣсто френски (1168), на четвърто мѣсто нѣмски (810).

Отъ 1 октомврий 1930 г. до 30 септемврий 1931 год. сж били к пени 466 съчинения въ 475 т., постъпили сж като даръ 3959 съч. въ 4089 тома (въ този брой влизатъ и 2449 тома книги, изпращани по закона за депозита). Тѣй че, въ края на отчетната година библиотеката е имала 120,879 съчинения въ 189,350 тома. Презъ сжщото време тя е получавала 1005 чужди списания (512 плащани и 493 въ замѣна и даръ) и 13 вестника, 1073 български списания и вестници (388 списания и 685 вестника) даръ по закона за депозита.

Презъ течение на учебната година се получиха даръ книги отъ бившия лекторъ по гръцки езикъ г. Р. Горановъ (подарява библиотеката си), отъ наследницитѣ на блаженнопочившия Св. Врачъски Митрополитъ Климентъ (161 тома книги и списания за богословския факултетъ), отъ столичния адвокатъ г. Хр. Филиповъ (200 екз. отъ книгата му Коментаръ на закона за общественитѣ предприятия, за да бжде раздадена на бедни студенти-юристи) и отъ г. Боянъ Ив. Кеповъ, сжщо адвокатъ въ София (32 тома по Политическа икономия).

VIII. Издръжка на университета.

А. Фондове.

Частнитѣ фондове при университета, на брой 18, сж имали въ началото на годината общъ капиталъ 1.344,641.50 лв. Презъ течение на годината, числото на фондоветѣ се е увеличило съ единъ — Фондъ български химически лаборатории — и въ края на годината капиталътъ на тия фондове е нарасълъ на обща сума 1,509,117.60 лв.

Общиятъ пѣкъ университетски фондъ „за научни цели“, който не спада въ числото на горнитѣ 19 фондове, е ималъ презъ годината общъ приходъ 3,935,879.15 лв., а разходъ 3,200,175 лв. Отъ тоя фондъ сж отпечатани презъ годината следнитѣ научни издания:

Нова и най-нова история, т. III отъ Г. Дерманчевъ;

За индивидуалнитѣ и колективни нужди, т. I кн. 1, отъ Д-ръ Ив. Байновъ;

Листътъ Царибродъ отъ геологическата карта 1:126,000 отъ проф. Д-ръ Ст. Бончевъ, заедно съ обяснителна брошура;

Българитѣ въ Влашко и Молдова отъ Ст. Романски;
Ветеринарна хигиена, ч. I отъ Ст. Петровъ;

Ръководство по ентомология отъ Д. Йоакимовъ;

Уводъ въ теорията на аналитичнитѣ функции отъ Д-ръ Л. Чакаловъ;

Сравнителна анатомия на гръбначнитѣ животни отъ Д-ръ Т. Морозъ;

Обща биология на гръбначнитѣ животни отъ Д-ръ Ст. Консуловъ;

Основитѣ на царската власть и престолонаследиято отъ Д-ръ Л. Владикинъ;

Годишникъ на университета — официаленъ отдѣлъ за 1929/30 година;

Годишникъ на историко-филологически фак. за 1930/31 г., т. XXVII;

Годишникъ на физико-математическия факулт., т. XXVII, кн. 1, 2 и 3;

Годишникъ на юридическия факултетъ, т. XXVI;

Годишникъ на медицинския факултетъ, т. X;

Годишникъ на агрономо-лесовъдския факултетъ, т. IX;

Годишникъ на богословския факултетъ, т. VIII;

Годишникъ на ветеринарно-медицинския факултетъ, т. VII.

Всички научни издания презъ годината възлизатъ общо на 569 печатни коли.

Отъ фонда за даване премии на отличили се студенти сж отпущнати презъ годината 120,000 лева, които по предложение на факултетнитѣ съвети се разпредѣлиха въ размѣръ отъ 500—2,000 лева на 139 премии раздадени така: на 29 студенти и студентки отъ историко-филологическия факултетъ, на 19 отъ физико-математическия, на 20 отъ медицинския, на 40 отъ юридическия, на 7 отъ ветеринарно-медицинския, на 14 отъ агрономо-лесовъдския и на 10 отъ богословския, както следва:

I. Отъ историко-филологическия факултетъ

Неовъ Димитъръ, Костакева Надежда, Райчева Вѣра, Черняева Маргарита, Недѣлчева Искра, Покровничка Димка, Цоевъ Александъръ, Начева Вѣра, Гиздовъ Георги, Дуйчевъ Ива ъ, Гандевъ Христо, Андрейчинъ Любомиръ, Георгиева Свѣтла, х. Петрова Стела, Славовъ Стефанъ, Тютюнковъ Борисъ, Ивановъ Илия, Калевъ Петъръ, Генова Параскева, Комарнишка Олга, Дюлгеровъ Радослава, Павловъ Любомиръ, Димитровъ Димитъръ, Батаклиевъ Георги, Карагюлева Параскева, Христофоровъ Петъръ, Каракашева Мария, Димитровъ Славчо и Витанова Живка.

II. Отъ физико-математическия факултетъ.

Поповъ Кирилъ, Ганчева Невѣна, Димитрова Виолета, Руменова Румена, Попова Василка, Констатиновъ Живко, Георгиевъ Георги, Гроздановъ Стефанъ, Бабалиевски Светославъ, Петринска Мария, Сугаревъ Здравко, Джаковъ Емилъ, Карагъзовъ Георги, Рагева Душка, Кръстановъ Любомиръ, Андрейчевъ Досю, Тотомановъ Дим., Миховъ Михаилъ и Лукоза Невѣна.

III. Отъ юридическия факултетъ.

Николовъ М. Антонъ, Радоилски Любомиръ, Чукчуковъ Константинъ, Винаровъ Георги, Бижовъ Бижо, Лунговъ Петъръ, Атанасовъ Боянъ, Апостоловъ Иванъ, Савова Надежда, Йоцова Веселина, Михайловъ Йорданъ. Мирковъ Димитъръ, Мариновъ Антонъ, Атанасова Мария, Каменовъ Евгени, Поповъ Константинъ, Михайловъ Дим., х. Димитровъ Велю, Дананловъ Христо, Колевъ Николай, Маркова Виктория, Бенчева Рада, Павлова Райна, Василева Милка, Костовъ Василъ, Бояджийски Никола, Ботевъ Николай, Урумовъ Пенчо, Лишковъ Дим., Пошевъ Руси, Славчевъ Никола, Колевъ М. Иванъ, Стоилсъвъ Илия, Киряновъ Петъръ, Кожухаровъ Ил., Карагъзовъ Дам., Гечева Дона, Дончева Добриня, Георгиевъ Асенъ и Димитровъ Николай.

IV. Отъ медицинския факултетъ.

Найденкова Минка, Маждраковъ Георги, Иванова Цонкова Петрана, Шипковенски Никола, Сребровъ Стефанъ, Радославовъ Любомиръ, Братовановъ Дойчинъ, Влаховъ Кирилъ, Телчаровъ Любенъ, Куцарова Йордана, Аладжемовъ Соломонъ, Бъчварова Веселина, х. Атанасова Рада, Попивановъ Иванъ, Симеснова Иванка, Кировъ Иванъ, Попова Бистра, Василева Таня, Стефанова Стефана и Стоянова София.

V. Отъ агрономо-лесовъдския факултетъ.

Гелеловичъ Сава, Криспинъ Самуилъ, Тодорова Недѣлка, Маневъ Стоянъ, Киселовъ Любенъ, Захариевъ Боянъ, Щърбановъ Димитъръ, Грънчаровъ Христо, Бойковъ Димитъръ, Димитровъ Боянъ, Илиевъ Илия, Милкова Гана, Бошковъ Панайотъ и Еновъ Аспарухъ.

VI. Отъ богословски факултетъ.

Стайковъ Стайко, Йорд. Д. Кожухаровъ, Величковъ Александъръ, Момчиловъ Стойко, Свещ. Василевъ Дим., Кирковъ Панайотъ, Свещ. п. Стефановъ Ст., Миневъ Борисъ, Цанковски Дам. и Тодоровъ Георги.

VII. Отъ ветеринарно-медицинския факултетъ.

Панайотова Мария, Доймевъ Георги, Филчевъ Филчо, Недѣлковъ Станчо, Мишевъ Любомиръ, Тошковъ Александъръ и Атанасовъ Димитъръ.

Отъ фонда „Проф. Антонъ В. Шоурекъ“ сж дадени две премии по 1000 лв. на студентитъ Георгиевъ Георги — математика и Джаковъ Емилъ — физика.

Отъ фонда „С. С. Бобчевъ“ сж дадени сжщо две премии по 1000 лева на студентитъ юристи Гологановъ Иванъ и Кантарджиевъ Асенъ.

Б. Бюджетъ.

Бюджетътъ на университета презъ сегашната бюджетна година е 65,232,400 лв. Отъ тая сума около 25,000,000 лв. съставляватъ бюджета (персоналъ и вещевени разходи) на Александровската болница, която е съществувала и ще съществува, независимо отъ това дали е придадена или не къмъ университета. По тоя начинъ сжщинскиятъ бюджетъ на университета не надминава 40,000,000 лв. Тоя фактъ, който е изтъкванъ многократно, подчертавамъ още еднажъ, защото и до днесъ — едни отъ невежество, други съзнателно и тенденциозно — смѣсватъ двата бюджета, за да изкаратъ бюджета на университета прѣкомѣрно голѣмъ. За жалость, това става даже отъ мѣста, отъ които човѣкъ би се най-малко надявалъ.

Презъ отчетната година отъ предвиденитъ въ бюджета за университета 65 милиона лева се изразходваха само 55,231,339 л. За персонала сж предвидени 42.5, а изразходвани само 34.7 милиона лева. Особено болезнено се чувствува отъ университета, че за учебни помагала, библиотека и покжщина не се отпусчатъ даже скромнитъ суми, които сж предвидени въ бюджета. За учебни помагала е предвидено въ бюджета 2,200,000 лв., а е отпуснато само 1,433,092 лв. За библиотеката сж предвидени 1,000,000, а отпуснати само 745,536 лв. За покжщина, макаръ и да има да се обзавеждатъ нови сгради, отъ 600,000 сж отпуснати само 199,682 лева. Отпускането при това е било крайно нередовно, така че въ консумативнитъ дисциплини често се намирахме въ опасността да се спре лабораторната работа. Недостигътъ отъ срѣдства за учебни пособия и книги се отразява много зле върху научната работа въ университета и върху практическата подготовка на нашитъ студенти.

Това злоупоставяне на университета се обяснява съ общитъ затруднения на държавния бюджетъ. Обаче рѣдко нѣкое учреждение въ България е дало толкова жертви за уравновесяване на бюджета, колкото е далъ университетътъ. Презъ по-

следнитѣ 5 години общиятъ бюджетъ на държавата е намаленъ само съ 7% (билъ е 6,992,876,855, сега е 6,400,000,000 лв.), а университетскиятъ бюджетъ е намаленъ съ 17% (билъ е 78,739,740, сега е 65,232,400 лв.). При тия жертви, дадени отъ университета, той, мисля, заслужаваше да му се отпуснатъ напълно поне скромнитѣ суми, които се предвиждаха въ бюджета.

Намъ се прави често упрекъ, че се не намалявалъ бюджета за персонала въ университета, който въпрочемъ, както изтъкнахъ по-рано, не е голѣмъ. Това обаче лежи въ особения характеръ на учреждението. Елементарното условие, за да има въ единъ университетъ истински хора на науката, е преподавателскиятъ персоналъ, еднажъ назначенъ, да бѣде несмѣняемъ. Така е въ всички културни страни, така е било и у насъ отъ основаването на университета до днесъ. Историята на нашия университетъ не познава съкращаване или смѣняване на хабилитиранъ персоналъ, било чрезъ бюджетъ или съ измѣнение на закона; изключение прави единъ единственъ опитъ, който обаче наскоро трѣбваше да се коригира. Посегне ли се на тая несмѣняемостъ, въ каквато форма и подъ каквато благовиденъ предлогъ да е направено това, всѣки професоръ ще чувствува вече единия си кракъ вънъ отъ университета. При такива условия за истинска наука и дума не може да става: нѣма вече да имаме университетъ, а пародия на университетъ.

Художници и колекционери въ древния Римъ

отъ

Проф. Д-ръ Б. Филовъ

(Ректорска речъ, произнесена на 8 декемврий 1931 год.)

Всѣки който се интересува макаръ и само като любителъ отъ миналото на нашата страна. знае много добре, колко много паметници отъ римската епоха сж запазени у насъ въ сравнение съ паметникитѣ отъ по-къснитѣ епохи. Импозантнитѣ развалини на римскитѣ градове при Гигенъ и Никюпъ нѣматъ равни на себе си между развалинитѣ на по-къснитѣ градове и селища у насъ. На всѣка стѣпка въ България ние намираме най-разнообразни произведения на римското изкуство и на римската художествена индустрия, които свидетелствуватъ не само за една високо развита кутлурa презъ онова време, но така сжщо и за видното мѣсто, което е заемало художественото творчество въ цѣлия общественъ и частенъ животъ на тогавашнитѣ римски провинции въ България.

Това, което ние намираме у насъ въ малкъ мащабъ, се повтаря въ много по-голѣми размѣри въ всички други земи на обширната римска империя. Навсѣкжде, даже въ пустиннитѣ днесъ земи на Сирия, Трансйордания и северна Африка, ние съ удивление заставаме предъ грандиознитѣ остатъци на римскитѣ постройки, които, въпрѣки разрушенията на вѣковетѣ, и днесъ още ни поразяватъ съ своя монументаленъ изгледъ, като че тѣ сж били предназначени за вѣчността, като че тѣхнитѣ създатели сж искали да ни оставятъ неразрушими образци на едно ненадминато по своето съвършенство строително изкуство. Обаче не само въ областта на архитектурата ние се натъкваме днесъ навсѣкжде на многобройни паметници отъ римската епоха. Археологическитѣ разкопки изваждатъ всѣки день изъ недрата на земята не по-малко многобройни паметници на римската скулптура, живопись и художествена индустрия. Всички тѣзи паметници ни даватъ неоспорими доказателства за това, че художественото творчество презъ време на римската епоха е добило необикновено голѣми размѣри въ всички провинции на римската империя, Това нѣщо се потвър-

ждава и отъ нѣкои случайно запазени до днешно време писменни известия. Така напр театърътъ на М. Scaurus, построенъ въ Римъ презъ 58 год. пр. Хр. за временни нужди главно отъ дървенъ материалъ, е билъ украсенъ, между другото, съ 360 мряморни колони, съ 3,000 бронзови статуи и съ многобройни картини. Басейнитъ на водопровода, който М. Agrippa, зетътъ на Августа, построилъ пакъ въ Римъ, сж били украсени съ 400 мряморни колони и 300 бронзови и мряморни статуи. Не ще съмнение, че и провинциалнитъ градове сж гледали въ това отношение да не останатъ много назадъ отъ столицата на империята. Единъ жрецъ на провинцията Бетика въ Испания поръчва самъ на свои сръдства не по-малко отъ 100 статуи за украса на родния си градъ. Другъ единъ съвсемъ неизвестенъ въ историята на изкуството скулпторъ, нѣкой си Novius Blesamus, комуто днешнитъ наши скулптори съ право биха могли да завидятъ, изтъкватъ съ гордостъ въ своя надгробенъ надписъ, че той украсилъ Римъ и цѣлата империя съ своитъ произведения.

Ние днесъ мъчно бихме могли да си представимъ онова огромно количество художествени произведения, които сж пълнѣли градоветъ на римската империя. За да разберемъ по-добре това нѣщо, ние би трѣбвало да вземемъ предъ видъ, че изкуството е заемало много по-широко мѣсто въ цѣлия общественъ и частенъ животъ на древнитъ римляни, отколкото на съвременнитъ цивилизовани народи. Така напр. при тогавашната липса на информационна преса, често пѣти се е прибѣгвало до живописъта, за да се оповестятъ или пояснятъ известни случки и събития. Не само победитъ на римскитъ полководци и други значителни исторически събития сж били представяни на народа чрезъ живопись, но даже тѣжителитъ въ сѣдилищата сж си служили често съ картини, за да изложатъ по-ясно своята тѣжба. Ние съ пълно право бихме могли да кажемъ, че живописъта е замѣствала у древнитъ римляни днешната фотография.

Тази необикновено голѣма художествена продукция е съществувала презъ цѣлото време на римската империя, като най-голѣмото количество художествени произведения е било струпвано, както и трѣбва да се очаква, въ самия Римъ. Отъ сведенията, които намираме въ едно описание на града отъ IV в. сл. Хр., се вижда, че Римъ е притежавалъ по това време, между другото, следнитъ скулптурни произведения. Преди всичко две колосални бронзови статуи, едната отъ които е представлявала императора Августа като богъ Аполонъ, а другата, висока 35 метра, е известната статуя на Нерона, обрната отъ Веспасиана въ статуя на Слънцето. По-нататкъ се споменаватъ 22 голѣми конни статуи на разни императори и други видни римляни, 80 позлатени бронзови статуи на богове, 74 статуи на богове, изработени отъ слонова костъ и злато и,

най-после, 3785 разни бронзови статуи. Въ този списъкъ не влизатъ нито многобройни статуи отъ разенъ материалъ въ частнитѣ кѣщи, нито още по-многобройнитѣ мраморни статуи, прѣснати по храмове и светилища, по театри и бани, по площади и паркове, както и по други обществени мѣста. Коя отъ милионнитѣ столици на днешния цивилизованъ свѣтъ, въпрѣки богатитѣ музей, би била въ състояние да се мѣри по количеството на своитѣ художествени произведения съ древния Римъ? Нашиятъ вѣкъ се гордѣе, между другото, и съ онова привилегировано мѣсто, което той дава на пластическитѣ изкуства въ съвременната цивилизация. Въпрѣки това, ако ние сравнимъ днешната художествена продукция въ количествено отношение съ художествената продукция презъ римската епоха, ние ще се намѣримъ въ положението на джуджета спрямо великани.

Предъ наличността на всички тия обстоятелства всѣки би помислилъ на пръвъ погледъ, че старатѣ римляни сж били единъ отъ ония народи, които сж проявили особни художествени дарби, че чувството къмъ изящното е принадлежало къмъ вроденитѣ качества на тѣхната нация и че тѣ сж успѣли да създадатъ свое собствено изкуство, различно отъ изкуството на другитѣ древни народи. Въ сжщностъ обаче това съвсемъ не е така. Всички историци на изкуството днесъ сж съгласни въ това, че римското изкуство съдържа твърде малко оригинални черти и че то, въ своята цѣлостъ, се явява само като непосредствено продължение на по-старото гръцко и елинистическо изкуство. По такъвъ начинъ ние се натъкваме на единъ отъ най-интереснитѣ парадокси, които ни дава историята на човѣчеството: тѣкмо онзи народъ, който е довелъ художествената продукция въ своята държава до едни невѣроятни голѣми размѣри, се указва лишенъ отъ едно по-дълбоко художествено чувство, отъ истинска художествена дарба.

Това заключение не е резултатъ само на съвременни научни издирвания. Ясно съзнание за него сж имали и самитѣ древни римляни. Тѣкмо тѣзи отъ тѣхъ, които създадохъ величието на римската нация и за които най-добъръ примѣръ ни дава стариятъ Катонъ, сж се отнасяли враждебно къмъ пластическитѣ изкуства, особно къмъ живопись и скулптура. Тѣ сж считали, че тѣзи изкуства, които римлянитѣ възприеха отъ гръцитѣ, сж изнежвали характера на човѣка и сж убивали у него голѣмитѣ граждански добродетели на тогавашното време. Въ това отношение тѣ сж се придържали напълно въ знаменититѣ думи на Вергилия: *timeo Danaos et dona ferentes* („боя се отъ гръцитѣ и когато носятъ дарове“). Самъ Вергилий признава изрично, че по отношение на изкуството римлянитѣ сж били превъзхождани отъ други народи. Още по-характерно е гледището на Цицерона, който е принадлежалъ бесспорно къмъ най-образованитѣ римляни на своето време, като е притежавалъ значителни познания и по история на

изкуството. Обаче, вмѣсто да се гордѣе съ тѣзи си познания, той по-скоро се срамува отъ тѣхъ. Въ своитѣ речи противъ Вересъ той се извинява единъ видъ, че знае толкозъ нѣща въ свръзка съ художественитѣ произведения, като изтъква, че той ги билъ научилъ само въ интереса на дѣлото си. За своята вила въ Tusculum Цицеронъ си поръчва цѣла редица статуи и релефи. Обаче, той не цени тѣзи предмети като художествени произведения, по тѣхната собствена художествена стойностъ, а гледа на тѣхъ само като на декоративни принадлежности, които е трѣбвало да запълнятъ мобилировката на неговото жилище. По тази причина той отказва да приеме и заплати такива статуи, които не сж могли да му послужатъ за декоративни цели. Още по-далечъ отива философътъ Сенека, който изобщо отказва всѣкакво възпитателно значение на пластическитѣ изкуства и ги сравнява даже съ готварството. Впрочемъ това отрицателно отношение къмъ пластическитѣ изкуства е характерно за цѣлата тогавашна стоическа философия, която е гледала на тѣзи изкуства като на излишенъ луксъ.

Не ще съмнение, че съ течение на времето и у древнитѣ римляни възгледитѣ върху значението на изкуството значително сж се промѣнили. Това се вижда преди всичко отъ обстоятелството, че дилетантството въ изкуството, което презъ време на републиката се явява като рѣдко изключение, започва да се разпространява презъ време на империята и между висшитѣ класи, като стига дори до императорския тронъ. За пръвъ пѣтъ презъ това време се прави рѣзко различие между хора съ художествено образование и такива, които не сж разбирали отъ изкуство. Първитѣ сж били „*intelligentes*“, а вторитѣ *idiota*, при което, разбира се, думата „идиотъ“ не е имала въ този случай онова презрително значение, което ние днесъ ѝ даваме. На всѣки случай, който е искалъ да мине напълно за интеллигентенъ, трѣбвало е да има познания по изкуството, макаръ и съвсемъ повърхностни; въ противенъ случай той е рискувалъ да бжде причисленъ къмъ „идиотитѣ“. Интелигентнитѣ римски туристи често сж предприемали пѣтувания до отдалечени градове, само за да се запознаятъ съ тѣхнитѣ художествени произведения, ако тѣ сж се ползували съ особна слава, каквѣто е билъ случаятъ напр. съ статуята на бога Еросъ отъ Праксителя въ Теспие, или съ още по-знаменитата статуя на Афродита отъ сжщия скулпторъ въ Книдосъ. Не трѣбва обаче да се забравя, че тѣзи пѣтувания сж били въ повечето случаи широко разпространена мода, а не изразъ на едно истинско художническо влѣчение. Болшинството отъ тѣзи римляни сж пѣтували, както нѣкои отъ днешнитѣ американци, отъ суетностъ да видятъ нѣщо знаменито, безъ да сж въ състояние да получатъ трайни впечатления отъ него и безъ желание да се върнатъ.

Много по-дълбокъ интересъ къмъ пластическитѣ изкуства намираме у римскитѣ поети отъ времето на империята. Така

напр. Проперций отива в Атина не само за да изучава гръцката философия, риторика и драма, но и за да се запознае по-основно с произведенията на гръцката пластика; Лукреций отдава на скулптурата и живописъта същото значение, както и на поезията. Също и Петроний, който в своя запазенъ до днешно време романъ „Трималхионъ“ ни дава една отлична картина за живота на случайно забогатѣлитъ римляни, изглежда да е билъ единъ отъ рѣдкитъ ценители на изкуството отъ онова време. При все това нито единъ отъ римскитъ поети или писатели не проявява такъвъ изтънченъ художественъ вкусъ, такова дълбоко чувство къмъ пластическитъ изкуства, както тѣхниятъ съвременникъ отъ гръцко произхождение Лукианъ отъ Самозата в северна Сирия. Ако в произведенията на този духовитъ писател отъ срѣдата на II вѣкъ сл. Хр. все още прозира художествениятъ мирогледъ на старитъ гърци, то римскиятъ художественъ мирогледъ намира може би своето най-типично изражение в „Естѣствената история“ на Плиний.

Плиний, който е билъ роденъ в 23 год. сл. Хр. в градеца Novum Comum, сегашното Комо на езерото подъ същото име, е принадлежалъ на коннишкото съсловие и е дошелъ още твърде младъ в Римъ, като свързва своята държавна служба съ обширни литературни занятия. Следъ като е билъ прокураторъ на различни провинции, той става най-после началникъ на римската флота в Misenum близо до Неаполъ и умира на тази длъжностъ при избухването на Везувий в 79 год. сл. Хр., когато се опитвалъ да помага на пострадалото население. Своитъ обширни познания и литературни занятия той използвалъ, за да напише своята запазена до днешно време „Естествена история“, която представлява единъ видъ енциклопедия на естественитъ науки заедно съ географията и медицината. Това, обаче, което е особно странно въ случая, е обстоятелството, че Плиний намира възможностъ да включи въ своята Естествена история и една доста обширна история на изкуството. Като говори именно въ отдѣла „Минералогия“ за разнитъ метали и камъни, той се спира на въпроса за тѣхното приложение въ пластическитъ изкуства и ни дава по този поводъ обширни сведения за развитието на тѣзи изкуства до негово време. Тѣзи сведения иматъ огромно значение за насъ, тъй като тѣ сж единствената история на изкуството, която ние притежаваме отъ античната епоха: една история на изкуството като частъ отъ минералогията! Нищо друго може би не е така характерно за художествения мирогледъ на старитъ римляни, както обстоятелството, че единъ високо образованъ римлянинъ, какъвто е билъ безъ съмнение Плиний, е могълъ да третира по този начинъ историята на изкуството.

Ако цвѣтътъ на римската интелигенция отъ онова време е могълъ да се отнася тъй безчувствено и повърхностно къмъ произведенията на пластическитъ изкуства, то не ще съмнение, че

обикновеният римски гражданин е изпадал често пъти въ още по-големи несъобразности. Единъ отличен примѣръ въ това отношение ни дадоха презъ последнитѣ години разкопкитѣ въ Помпей. Въ една отъ разрушенитѣ помпейански къщи бѣ открита една великолепно и отлично запазена бронзова статуя на младъ момъкъ отъ V в. пр. Хр., която нѣкои учени не се поколебаха да обявятъ за оригинално произведение на самия Фидий. Всѣки би помислилъ, че притежателятъ на това рѣдко художествено произведение, за което той е заплатилъ безъ съмнение нѣкоя огромна сума, е билъ единъ голѣмъ любителъ на изкуството, единъ човѣкъ съ изтънченъ художественъ вкусъ. Какъ обаче постѣпва той съ тази ценна статуя? Той накарва да поставятъ въ рѣцетѣ на младежа два груби бронзови прѣта, които сж били приспособени за канделабри, и по такъвъ начинъ самата статуя е била обѣрната на свѣтилникъ за атриума на неговата къща! За да разберемъ всичката чудовищна острѣна ед о подоб о от още не съ едно отъ най-хубавитѣ произведения а а тяч ото изкуство, ние би трѣбвало да си представимъ Белведерския Аполонъ или Клингеровия Бетховенъ, употребени като подставки на нѣкой голѣмъ електрически полюлей!

Азъ се спрѣхъ по-подробно върху отношението на старитѣ римляни къмъ пластическитѣ изкуства, за да ни стане ясно и мѣстото, което самитѣ художници сж заемали въ древния Римъ. Колкото и да изглежда това странно при огромнитѣ размѣри на тогавашната художествена продукция, Римъ не е успѣлъ да създаде голѣми художници, които да оставятъ трайни следи въ историята на изкуството. Римлянитѣ сж проявили своитѣ художествени дарби, до колкото може да става дума за тѣхъ, предимно въ областта на архитектурата. Строителното изкуство, което е имало да разрешава предимно практически задачи, е подходило изобщо твърде много на практическия характеръ на римлянина, и по тази причина между голѣмитѣ тогавашни архитекти ние срѣщаме мнозина, които сж били отъ римско произхождение. Съвсемъ други сж обаче условията при живописъ и скулптура. Въ тѣзи две области на изкуството ние почти не срѣщаме видни художници отъ римско произхождение, особно въ областта на скулптурата. Не ще съмнение, че между огромното число художници, които сж работѣли тѣй интензивно въ всички провинции на римската империя, сж се намирали и мнозина римляни, особно въ Италия. Обаче тѣзи художници сж били повечето второстепенни майстори, които сж работѣли по шаблоненъ начинъ и не сж били въ състояние да създадатъ оригинални произведения, съ които да откриятъ нови пътища за развитието на изкуството. Всички по-видни художници отъ римската епоха, особно живописци и скулптори, за които ние днесъ можемъ да сждимъ били възвѣстива на писмени известия, било възвѣстива на запазени тѣхни произведения, сж почти изключително отъ гръцко про-

изхождение. Такива сж били напр. всички ония художници отъ групата на неоатицитѣ, които сж работѣли въ Римъ предимно въ времето на императора Августа и чиито произведения сж се ползували по това време съ голѣма популярностъ. Нѣкои отъ тѣзи произведения сж запазени и до днешно време, тъй че възъ основа на тѣхъ ние можемъ да сждимъ и за художественитѣ качества на тѣхнитѣ автори.

Така напр. знаменитото белведерско торсо въ Ватиканския музей, което е възбуждало такова голѣмо възхищение у Микеланджело и у Винкелмана, е било работено отъ нѣкой си Аполоний, синъ на Нестора, отъ Атина. Това е вѣроятно сжщиятъ Аполоний, който е изработилъ отъ злато и слонова костъ една статуя на Зевса за Капитолийския храмъ на този богъ, довършенъ въ 69 год. пр. Хр. отъ Q. Lutatius Catulus. Статуята на така наречения Херкулесъ Фарнезе въ Неаполския музей, която представлява преработка на единъ по-старъ оригиналъ отъ Лизипа, е била направена отъ нѣкой си скулпторъ Гликонъ, вѣроятно пакъ отъ Атина. Една отъ най-известнитѣ статуи на Лувърския музей въ Парижъ, статуята на така наречения Германикусъ, която произхожда отъ Римъ, е била изработена отъ скулптора Клеоменесъ отъ Атина. Къмъ сжщата група трѣбва да се причисли и статуята на гладиатора Боргезе въ сжщия музей, която произхожда пакъ отъ Римъ и която има за авторъ скулптора Агазиасъ, синъ на Доситея, отъ Ефесъ.

Най-видниятъ представителъ на тѣзи гръцки художници, които сж работѣли въ Римъ презъ времето около Рождество Христово и които сж допринесли най-много, за да се насади гръцкото изкуство между римлянитѣ, е билъ художникътъ Пазителесъ. Дейността на Пазителесъ, който е произхождалъ отъ южна Италия и е живѣлъ презъ първата половина на I вѣкъ пр. Хр., е твърде разнообразна. Той е билъ скулпторъ и цизельоръ, като е работѣлъ не само мряморни и бронзови статуи, но така сжщо и статуи отъ злато и слонова костъ, както и предмети отъ сребро. Освенъ това той е писалъ и съчинения по теорията на изкуството, отъ които намъ сж известни само петъ книги върху знаменити художествени произведения. За жалостъ ние не можемъ да си съставимъ по-ясно представление за художественото творчество на Пазителесъ, тъй като ние не притежаваме нито едно отъ неговитѣ собствени произведения. Обаче запазени сж до днешно време нѣкои статуи отъ школата на Пазителесъ, които ни даватъ ясни указания за общото художествено направление на цѣлата школа. Такава е напр. мряморната статуя на единъ атлетъ въ вилата Albani въ Римъ, която е работена отъ нѣкой си Стефаносъ, единъ отъ непосредственитѣ ученици на Пазителесъ. Съ още по-голѣма известностъ се ползува една мряморна група отъ две фигури въ Народния музей въ Римъ, чийто сюжетъ не е ясенъ и която обикновено се означава като групата на Орестъ и Електра;

тази група е била работена от скулптора Менелай, ученик на споменатия вече Стефаносъ. Ние притежаваме още цѣла редица подобни скулптурни произведения, които принадлежатъ все на сжщата епоха и които ние бихме могли да припишемъ на школата на Пазителесъ.

Главната дѣйностъ както на художниците отъ групата на неоатицитъ, така и на тѣзи отъ школата на Пазителесъ, се пада въ времето на императора Августа, въ времето на поети като Вергилия и Хорация, когато римската литература е преживѣвала своя „Златенъ вѣкъ“, когато изобщо римската култура е достигнала може би своето най-голѣмо развитие и когато, съ създаването на монархията, сж били положени основитѣ на римското всемирно владичество. Ние виждаме, следователно, че тѣкмо презъ епохата, която е била отъ решително значение за развитието на цѣлото по-нататъшно римско изкуство, ржководни тѣ художници въ Римъ, поне въ областъта на скулптурата, сж били отъ гръцко произхождение. Сжщото нѣщо ще трѣбва да приемемъ по аналогия и за тогавашната живопись. Действително, ние не притежаваме за тази областъ такива изрични свидетелства, както за скулптурата; обаче самиятъ характеръ на фрескитѣ отъ тази епоха, открити въ Римъ и въ Помпей, показва явно, че поне голѣмото мнозинство отъ майсторитѣ на тѣзи фрески сж били сжщо така гръци по произхождение.

Изобщо трѣбва да се забележи, че сведенията, които притежаваме за отдѣлни художници отъ времето на римската империя, сж извънредно оскъдни. По всичко изглежда, че презъ това време сж липсвали голѣми художнически личности, които да могатъ да се наложатъ на своитѣ съвременници и на по-къснитѣ поколѣния така, както сж се наложили имената на голѣмитѣ гръцки художници отъ класическата епоха. Ние ще се спремъ по-нататкъ върху причинитѣ на това явление, което на пръвъ погледъ стои въ противоречие съ огромната художествена продукция на римската епоха.

Това, което отличава най-много римскитѣ художници отъ времето на империята, безразлично дали тѣ сж били отъ гръцко или отъ римско произхождение, е подражателниятъ характеръ на тѣхнитѣ произведения. Обаче това подражание не е нито случайно, нито произволно; напротивъ, то се придържа въ строго опредѣлени принципи и се явява като изразъ на особно художествено мировъзрение. Така напр. въ времето на императора Августа въ Римъ сж били подражавани най-много примитивнитѣ гръцки художници отъ времето преди Фидия. Това направление въ изкуството, което ние означаваме като архаистично, е било застъпвано особно много въ школата на неоатицитъ. Сжщо така и оригиналнитѣ произведения на нѣкои отъ примитивнитѣ гръцки художници, които сж работѣли още презъ VI вѣкъ пр. Хр., като напр. статуитѣ на скулп-

торитъ Бупалосъ и Атенисъ, сж се ползували въ Римъ презъ времето на императора Августа съ много голѣма популярностъ. Ние виждаме, следователно, какъ презъ това време въ Римъ, при една вече твърде изтънчена цивилизация, се появява въ широки размѣри вкусътъ къмъ примитивното изкуство, къмъ наивното творчество на най-старитъ майстори, които предшествуватъ развитието на класическото изкуство. Подобни явления, които характеризиратъ обикновено една вече преситена цивилизация и които винаги сж съпроводени съ силното проявление на историческото чувство, ние можемъ да наблюдаваме и презъ други епохи отъ развитието на изкуството. Архаистичното изкуство въ Римъ презъ времето на императора Августа, по своята естетическа сжщностъ, по своята историческа обстановка, може да се сравни напълно съ изкуството на прерафаелититъ, което бѣше тъй много на мода до скоро въ Англия и което намѣри и своя теоретикъ въ лицето на известния художественъ критикъ Джонъ Ръскинъ.

Не ще съмнение, че и архаистичното изкуство премина сжщо тъй бързо въ Римъ, както и прерафаелизмътъ въ Англия. Още презъ време на императоритъ отъ Флавиевата династия римското изкуство се приспособи къмъ реалистичнитъ тенденции на елинистическото изкуство отъ последнитъ столѣтия пр. Хр. Обаче и това не трая дълго време. Презъ втория вѣкъ сл. Хр., особно презъ времето на императора Хадриана, римскитъ художници се върнаха отново къмъ идеалитъ на класическото изкуство отъ времето на Фидия и Праксителя, като създадоха онзи именно академически класицизмъ, който, безъ да може да претендира за оригиналностъ, успѣ на толкова пжти да се наложи триумфално и на по-късното западно-европейско изкуство.

По каквъ начинъ ще трѣбва да се обяснятъ всички тия особености на римското изкуство, подражателниятъ характеръ на неговитъ произведения, това постоянно възвръщане къмъ художественитъ идеали на по-далечнитъ епохи, тази липса на голѣми личности между римскитъ художници? За да разберемъ това нѣщо по-добре, ние трѣбва да вземемъ предъ видъ на първо мѣсто обстоятелството, че Римъ започна да играе роля като голѣмъ културенъ центъръ въ древния миръ въ единъ моментъ, когато развитието на античното изкуство бѣ вече напълно завършено. Това изкуство бѣ опитало вече всички техники, то бѣ минало презъ всички художествени направления, отъ формалния идеализмъ на фидиевата епоха до безогледния натурализмъ на александрийската школа. Римъ пое отъ по-стария античенъ свѣтъ едно огромно наследство въ областта на изкуството, съ което той трѣбваше да се справи, преди самъ да почне да твори въ тази областъ. Ако римлянитъ биха били надарени съ по-голѣми художествени дарби, тѣ биха повели античното изкуство по нови пжтища, които да

отговарят по-добре на тѣхния национален темпераментъ, биха създали свое собствено, римско изкуство. Обаче тѣхната творческа мощъ, която въ други области — въ право, въ администрация и военно дѣло—даде такива блѣскави резултати, се указа почти безплодна въ областта на изкуството. Римлянитѣ съзнаха може би най-добре отъ всички народи огромната възпитателна стойностъ на античното изкуство и за това направиха всичко възможно, за да го поставятъ напълно въ услуга на своята държавна идея и на своята цивилизаторска роля. Обаче въ областта на изкуството тѣ останаха само епигони и се задоволиха да запазятъ и да увеличатъ, но не и да преобразятъ полученото наследство. Като всички епигони, тѣ се считаха задължени да пазятъ свято традицията, която въздигнаха въ култъ въ областта на изкуството, и потърсиха удовлетворение въ по-старитѣ художествени идеали, вмѣсто да си създадатъ свои собствени идеали. За римлянитѣ изкуството никога не е било целъ сама за себе си, но само сръдство за постигането на други, чисто практически цели, една голѣма сила на тѣхната цивилизация. По тази причина тѣ развиха и усвършенствуваха най-много тъкмо оня клонъ на изкуството, който служи предимно на практически цели, а именно архитектурата.

Не ще съмнение, че при тѣзи условия римлянитѣ не можеха да считатъ пластическитѣ изкуства като една по-висша форма на човѣшкото творчество, наравно напр. съ поезията, но гледаха на тѣхъ като на обикновенъ занаятъ, въ който човѣкъ, споредъ своята дарба, може да добие по-голѣма или по-малка сръчностъ. По тази именно причина художниците се причисляваха у тѣхъ къмъ по-нисшитѣ класи на обществото; пластическитѣ изкуства не се считаха достойни, поне споредъ по-старитѣ схващания, за свободнитѣ благородни римляни и се предоставяха предимно на чужденци и волноотпущенници. Въ древна Елада единъ Полигнотъ можеше да бѣде другарь на Кимона, единъ Фидий можеше да бѣде приятель и сътрудникъ на Перикла. Въ Римъ подобни нѣща не бѣха възможни; художниците си оставаха винаги занаятчии, не можеха да се издигнатъ въ социално отношение и по такъвъ начинъ лесно се обезличаваха. Сжщо и огромната художествена продукция презъ римската епоха способствуваше въ голѣма степенъ на това нѣщо. Нѣкои учени съ право предполагатъ, че тази масова продукция е довела до една голѣма специализация, до едно раздѣляне на труда, тъй че въ създаването на едно художествено произведение сж вземали участие нѣколко майстори, всѣки споредъ своята специалностъ. Ние ще трѣбва да приемемъ, следователно, и за Римъ подобни условия на художествено творчество, каквито сжществуваха и въ нашитѣ зографски и рѣзбарски еснафи презъ време на турското владие.

чество, колкото и да сж различни въ двата случая самитъ художествени произведения.

За да разберемъ още по-добре отношението на римлянитъ къмъ пластическитъ изкуства, ние трѣбва да се спремъ и на въпроса за колекционерството въ древния Римъ. Ако римлянитъ не успѣха да създадатъ голѣми художници съ такова всемирно значение, каквото иматъ гръцкитъ художници отъ класическата епоха, тѣ създадоха въ замѣна на това страстни колекционери, каквито античниятъ свѣтъ по-рано не познаваше и каквито ние намираме наново едва въ съвременното намъ общество. Действително, римлянитъ не сж първиятъ народъ на древността, у който се появи колекционерството на художествени предмети. Това най-благородно отъ всички дилетантства води своето начало отъ много по-раншно време. Епохалнитъ открития, които станаха презъ последнитъ години въ развалинитъ на града Уръ въ южна Месопотамия, ни дадоха неоспорими доказателства за това, че още при Вавилонското царство сж съществували вече колекции отъ художествени предмети, които ние бихме могли да означимъ като най-старитъ известни намъ музеи. Сжщо и въ Атина, още въ края на V вѣкъ пр. Хр., до пропилеитъ на Акропола, бѣ създадена една сбирка отъ картини, една „пинакотейка“, която може да се означае като прототипъ на днешнитъ наши картинни галерии. Още по-голѣмо значение за развитието на изкуството доби знаменитата пинакотейка въ града Сикионъ, създадена презъ IV вѣкъ пр. Хр. въ свръзка съ сикионската живописна школа. При все това известно е, че колекционерството обикновено не вирѣе презъ епохи, презъ които изкуството се бързо развива, както бѣше напр. случаятъ съ класическата епоха на античното изкуство. Истинското колекционерство, въ днешната смисълъ на думата, се появи едва следъ тази епоха, и то може би за пръвъ пѣтъ при двора на пергаменскитъ владѣтели, които създадоха въ своята столица Пергамонъ значителна сбирка отъ по-стари художествени произведения или отъ копия споредъ такива произведения. Изобщо колекционерството е признакъ на епигонство, на една старческа вече цивилизация; то изисква преди всичко едно силно развито историческо чувство, едно продължително художествено минало и голѣмо материално благосъстояние. По тѣзи именно причини императорскиятъ Римъ стана обетованата земя на колекционеритъ, дето се стичаха художественитъ произведения отъ всички страни на античния свѣтъ. По отношение на колекционерството, римското общество отъ онази епоха показва едно поразително сходство съ съвременното намъ общество. Това обстоятелство принадлежи къмъ ония характерни явления, отъ които се вижда най-добре, до каква степенъ днешната наша култура се схожда съ римската.

Известно е, че римските полководци още от времето на републиката, при своите походи въ Гърция и околните страни, започват да пренасят масово въ Римъ най-добрите художествени произведения, особно бронзови статуи и групи, които тѣ задигатъ отъ покорените градове. Тогава е била пренесена въ Римъ, между другото, и колосалната бронзова статуя на Аполона, изработена отъ художника Каламисъ презъ V в. пр. Хр. за града Аполония, сегашния Созополъ при Бургасъ, която римскиятъ консулъ М. Lucillus задигналъ при своя походъ по Черноморското крайбрежие въ 72 год. пр. Хр. и накаралъ да поставятъ върху Капитола въ Римъ. По таквъ начинъ Римъ е почналъ да се пълни бърже съ най-хубавите художествени произведения отъ по-старата епоха. Тѣзи произведения не сж били задигани само заради тѣхната художествена стойностъ; римляните сж гледали на тѣхъ като на военна плячка, която тѣ посвещаватъ, споредъ тогавашния обичай, въ храмовете на своите богове, следъ като я отнематъ отъ боговете на покорените отъ тѣхъ страни.

Примѣрътъ на полководците скоро е билъ последванъ и отъ управителите на отдѣлните римски провинции. Обаче тукъ вече започватъ да играятъ роля и други съображения, между които на първо мѣсто стои личната облага. Жаждата за бързо обогатяване, която е тъй характерна за болшинството отъ римските провинциални управители отъ времето на републиката, намира въ художествените съкровища на провинциите единъ твърде доходенъ източникъ, който е билъ усърдно експлоатиранъ. Провинциалните управители не се задоволяватъ вече съ това, да пренасятъ художествените произведения на повѣрните имъ области въ Римъ, за да увеличатъ по този начинъ блѣсъка на своето отечество; тѣ започватъ да си създаватъ свои собствени колекции отъ такива произведения, като сж употребявали често пжти за тази цель най-безогледни срѣдства. Типиченъ представител на тия римски първенци е пропреторътъ на Сицилия Вересъ, чиято дейность ни е по-добре известна благодарение на запазените речи на Цицерона. Вересъ е билъ единъ отъ онѣзи колекционери, които сж били надарени съ истинско художествено чувство и които сж умѣяли да отличаватъ произведенията на единъ голѣмъ художникъ отъ произведенията на обикновените майстори. Обаче неговата страсть къмъ колекционерството го довежда до престѣпления. Той не се е спиралъ предъ никакви срѣдства, за да се добие съ ония художествени произведения, които е считалъ достатъчно ценни за своята колекция. Неговите агенти сж обикаляли цѣлата страна, за да дирятъ подобни предмети, и понеже Вересъ не е могълъ да ги обсеби по правото на завоевателя, тъй като той не се е намиралъ въ неприятелска страна, прибѣгвалъ е ту до насилие, ту до изнудване и хитрина. По таквъ начинъ той успѣва да си създаде една отлична колекция отъ художествени

предмети, въ които сж били застъпени имената на най-добритѣ майстори.

Съвсемъ другъ типъ на колекционеръ ни описва Петроний въ споменатия вече неговъ романъ. Неговиятъ герой Трималхионъ е единъ случайю забогатѣлъ простакъ, единъ пъленъ невежа не само по художествени въпроси, но така сжщо и по всички други въпроси на тогавашната духовна култура. Въпрѣки това и той събира усърдно рѣдки художествени произведения, защото това е било тогава мода у всички богати римляни, а пъкъ Трималхионъ е билъ притежателъ на огромно състояние. Той не пропуска случая да се хвали съвсемъ неумѣстно съ своитѣ художествени съкровища, за да изтъкне и по този начинъ своето богатство, макаръ тѣзи съкровища да не му служатъ за друго, освенъ да покаже още по-нагледно своето невежество.

Обаче ние срѣщаме въ Римъ и колекционери съ обширна култура, хора напълно интелигентни, които сж съзнавали голѣмото образователно значение на пластическитѣ изкуства и които не сж гледали на колекционерството само като на единъ спортъ по американски. Такъвъ е билъ известниятъ държавникъ и писателъ Asinius Pollio, който основалъ първата публична библиотека въ Римъ въ 39 год. пр. Хр. и който е ималъ амбицията да създаде наредъ съ нея и една отъ най-богатитѣ сбирки отъ оригинални художествени произведения въ сѣщия градъ. Плиний, въ своята Естествена история, изброява цѣла редица произведения на видни скулптори, които сж се намирали въ колекцията на Asinius Pollio. Едно отъ тѣзи произведения е запазено и до наши дни: това е знаменитата група Фарнезе въ Неаполския музей, която представя легендата за наказанието на Дирке споредъ трагедията на Еврипида и която е била изработена отъ братята Аполоний и Таурискосъ отъ Тралесъ около срѣдата на второто столѣтие пр. Хр.

Колекционерството у римлянитѣ е стигало понѣкога до маниачество, до истинска страсть, която е карала мнозина да прахосатъ цѣлото си състояние. Такъвъ изглежда да е билъ онзи Дамазипъ, за когото говори Хораций въ една отъ своитѣ сатири и за когото се казва, че купувалъ стари статуи като лудъ. Дамазипъ минавалъ за експертъ въ областта на изкуството; той билъ въ състояние да се произнесе не само върху качеството на работата и старината на едно художествено произведение, но така сжщо и да опредѣли и неговата пазарна стойностъ. Той търгувалъ не само съ недвижими имоти, но така сжщо и съ старинни художествени предмети, които и тогава, както и днесъ, сж били предметъ на една твърде голѣма и не винаги почтенна спекула. Обаче неговитѣ търговски сдѣлки не били щастливи и той скоро загубилъ цѣлия си капиталъ. Мнозина колекционери натрупвали въ своитѣ къщи и вили голѣмо количество статуи и картини не вече отъ любовъ къмъ изкуството, но поради голѣмата материална стойностъ на

тѣзи предмети, въ които тѣ влагали своитѣ пари така, както днесъ мнозина влагатъ паритѣ си въ акции и други ценни книжа. Характеренъ е въ това отношение случаятъ съ богатия римлянинъ Domitius Tullus. Той натрупалъ въ своитѣ складове голѣмо количество избрани статуи, които малко го интересували като художествени произведения. Обаче, благодарение на тѣхъ, той можалъ да изпълни съ статуи цѣлъ единъ обширенъ паркъ, и то още въ сѣщия день, въ който го купилъ.

Изобщо отъ запазенитѣ единични известия отъ онази епоха се вижда, че знатнитѣ римляни, които сж държали на своето достойнство, сж считали за свой дългъ да изпълватъ своитѣ къщи, вили и градини съ многобройни художествени произведения. Архитектътъ Витрувий, който е живѣлъ въ времето на императора Августа, не може да си представи къщата на единъ знатенъ римлянинъ безъ една специална голѣма зала за картини, обърната на северъ, следователно безъ така наречената пина-котекa.

Истинското колекционерство се проявява не само въ събирането на произведения на монументалното изкуство, каквито сж статуитѣ и картинитѣ, но така сжщо и въ особната любовъ къмъ дребни произведения на изкуството, които се отличаватъ било по своята изящна изработка, било по своята старинность. Тъкмо предметитѣ отъ този видъ, поради своя интименъ характеръ и малъкъ обемъ, сж били търсени и събирани най-усърдно отъ колекционеритѣ на всички епохи. Така е било и въ древния Римъ. Географътъ Страбонъ ни разправя, че римскитѣ колонисти, които били заселени отъ Цезаря въ Коринтъ, започнали усърдно да разкопаватъ старитѣ гробове въ околността на този градъ, за да вадятъ отъ тѣхъ глинени вази съ рисувани изображения и различни издѣлия на коринтската бронзова индустрия, която е била прочута съ тѣзи издѣлия въ древността. Тѣзи предмети, които сж били известни подъ името „некрокоринтия“ („предмети отъ коринтски гробове“), били твърде много търсени отъ римскитѣ колекционери, които плащали за тѣхъ значителни суми. За да си представимъ по-ясно, какви сж били тѣзи „некрокоринтия“, достатъчно е да си спомнимъ предметитѣ, които и до сега се намиратъ изъ нашитѣ земи въ гробове отъ VI и V вѣкъ пр.Хр., напр. въ гробоветѣ при Требенище на Охридското езеро или въ могилинтѣ гробове при Дуванлий въ Пловдивско, които всѣки може да види въ нашия Народенъ Музей. Голѣмата художествена стойность на тѣзи незначителни на пръвъ погледъ предмети, както и тѣхната старинность, която е действувала и върху римлянитѣ по сѣщия начинъ, както и върху насъ, обясняватъ достатъчно значителнитѣ суми, които сж били плащани за тѣхъ въ Римъ.

Едно отъ най-важнитѣ качества на художественитѣ произведения въ очитѣ на всички колекционери е старинниятъ ха-

раκτηръ на тѣзи произведения. Мнозина сж наклонни да виждатъ въ тази слабостъ на колекционеритѣ къмъ всичко, което има стариненъ характеръ, по-скоро една мания или единъ капризъ, отколкото едно разумно чувство, което произлиза отъ правилната оценка на нѣщата. И действително, има много колекционери, които предпочитатъ единъ стариненъ предметъ, макаръ самъ по себе си той да нѣма голѣма художествена стойностъ, отъ единъ предметъ съ много по-голѣма художествена стойностъ, който датира отъ ново време. Обаче, отъ гледище на колекционера, старинността съ право се счита за единъ много важенъ елементъ. Защото, както изтъкнахме и по-горе, колекционерството се явява винаги като резултатъ на едно силно нарастнало историческо чувство, като култъ къмъ творчеството на далечни епохи. Единъ стариненъ художественъ предметъ представя винаги интересъ за колекционера, защото този предметъ е частица отъ миналото на единъ народъ и възкрѣсява единъ моментъ отъ историята на изкуството, додето историческиятъ елементъ липсва свършено при едно ново художествено произведение. Въ това отношение римскитѣ колекционери сж били още по-категорични отъ съвременнитѣ. Въ единичнитѣ сведения, които имаме за тѣхнитѣбирки, не става никога дума за съвременни тѣмъ статуи или картини. Напротивъ, авторитѣ изтъкватъ винаги голѣмото предпочитане на по-старитѣ художествени произведения, като изброяватъ поименно само тѣзи отъ тѣхъ, които принадлежатъ на по-стари епохи. Това нѣщо показва, че, макаръ римскитѣ колекции и да сж съдържали съвременни тѣмъ художествени произведения, то все пакъ за тѣхна най-ценна частъ или за тѣхна единствено ценна частъ сж се смѣтали само произведенията на старитѣ майстори. До кжде е стигалъ този култъ къмъ старинността на художественитѣ произведения въ древния Римъ, се вижда най-добре отъ обстоятелството, че отъ сребърнитѣ сждове съ гравирани изображения сж се ценѣли най-много тѣзи, при които изображенията сж били вече почти напълно заличени.

Голѣмото разпространение на колекционерството въ древния Римъ и усиленото търсене на стари художествени произведения сж предизвикали две типични явления, които ние срѣщаме винаги като нераздѣлни съпътници на всѣко колекционерство, а именно копирането на тѣзи произведения и тѣхната фалшификация. Малцина сж били колекционеритѣ, които сж имали възможностъ да си доставятъ за голѣми суми оригинални произведения на старото изкуство. Болшинството отъ тѣхъ е трѣбвало да се задоволи съ повече или по-малко сполучливи копия, при което бронзовитѣ оригинали, поради голѣмата стойностъ на материала и свързанитѣ съ него технически мжнотии, сж били замѣствани съ мряморни копия. Като се има предъ видъ, какво голѣмо значение се е отдавало въ

Римъ тъкмо на произведенията на старото изкуство, лесно е да се разбере, че всъщност е предпочиталъ да се снабди съ сполучливи копия отъ произведенията на старитъ майстори, отколкото да притежава нѣкоя съвременна нему статуя или картина. По тази причина копирането на старитъ художествени произведения добива въ Римъ необикновено широки размѣри. Въ това нѣщо ние можемъ най-добре да се убедимъ въз основа на запазенитъ до наше време антични статуи отъ римската епоха. Грамадното болшинство отъ тѣзи статуи, които днесъ се съхраняватъ въ разнитъ музеи, не сж оригинални произведения отъ римската епоха, но сж копия споредъ изгубени оригинали отъ по-старото гръцко изкуство; при това тѣ се срѣщатъ обикновено въ нѣколко съвсемъ еднакви екземпляри, които ние означаваме като реплики на единъ и сжщъ оригиналъ. Ние притежаваме днесъ нѣколко хиляди такива статуи, които сж излѣзли предимно изъ ателиетата на римскитъ кописти. Всъщност може лесно да си представи, какво трѣбва да е било тѣхното количество въ Римъ, за да могатъ да оцѣлѣятъ до наше време толкова статуи отъ този видъ, въпрѣки всички разрушения на вѣковетъ.

Фалшификацията на художественитъ произведения се явява като резултатъ на една непочтенна спекула, която използва слабоститъ на колекционеритъ. Ние не притежаваме достатъчно данни, въз основа на които да можемъ да сждимъ за размѣра на тази фалшификация въ древния Римъ. При все това нѣкои факти показватъ, че тя трѣбва да е добила широки размѣри. Така напр. между най-ценнитъ художествени предмети на античното изкуство сж се броели сребърнитъ чаши съ фигури, работени отъ знаменития гръцки художникъ Менторъ, който е живѣлъ презъ V в. пр. Хр. и когото ние бихме могли да означимъ като Бенвенуто Челини на древността. Споредъ древнитъ писатели отъ този художникъ сж били изработени само осемъ такива чаши, които загинали при изгарянето на храмоветъ на Артемида въ Ефесъ и на capitoлийския Юпитеръ въ Римъ. Въпрѣки това мнозина римски колекционери отъ времето на империята твърдѣли, че тѣ притежаватъ сребърни чаши съ изображения отъ Ментора. Очевидно е, че въ този случай се касае не за оригинални произведения на Ментора, но за тѣхни имитации, които сж минавали за истински, като сж били заплащани, разбира се, и съ съответнитъ високи суми. По сжщия начинъ безсѣмнено сж били имитирани често пѣти, и то съзнателно, за да заблудятъ колекционеритъ, и стари статуи или пѣкъ картини.

Изобщо фалшификацията на стари художествени предмети въ Римъ е била твърде много улеснявана отъ обстоятелството, че художествената експертиза по онова време още не е била развита. На какви голѣми опасности сж изложени колекционеритъ въ това отношение даже и днесъ, въпрѣки го-

лѣмото усъвършенствуване на художествената експертиза, се вижда напр. отъ аферата съ златната тиара на Сайтафернесъ въ Лувърския музей или отъ невѣроятно сполучливитѣ фалшификации на скулптора Досена, които направиха напоследъкъ толкозъ много шумъ въ цѣлия образованъ свѣтъ.

Най-после остава да споменемъ, че и въ древния Римъ колекционеритѣ сж заплащали често пжти за произведенията на старото изкуство сжщо такива баснословни суми, каквито се заплащатъ и отъ днешнитѣ богати колекционери. Интересни сведения въ това отношение ни дава пакъ Плиний въ своята „Естествена история“. Така напр. ораторътъ Хортензий, противникътъ на Цицерона, заплатилъ за една картина отъ живописца Кидиасъ, която представляла „Аргонавтитѣ“, 144,000 сестерци, които по своята монетна стойностъ представятъ приблизително четвъртината отъ днешния златенъ франкъ, тъй че заплатената отъ Хортензия сума би съответствувала на 36,000 златни франка. Ако вземемъ обаче предъ видъ, че по онова време покупната стойностъ на паритѣ е била много по-голѣма, отколкото днесъ, то ние би трѣбвало да приравнимъ римския сестерць съ днешния златенъ франкъ, за да имаме по-точна представа за тогавашнитѣ цени на старитѣ художествени произведения. Хортензий при това е билъ човѣкъ, който не така лесно се е оставялъ да бжде увлѣченъ при подобни покупки. Много по-великодушенъ се е показалъ Агрипа, който купилъ отъ жителитѣ на града Кицикъ две картини за 1,200,000 сестерци. Императоръ Тибери заплатилъ за една картина отъ Паразия, която представляла единъ жрецъ на богинята Кибела, колосалната за онова време сума отъ 6,000,000 сестерци. Сжщо и копията отъ знаменити картини сж били плащани съ значителни суми. Така напр. Lucius Lucullus заплатилъ въ Атина за едно копие отъ „Цвѣтопродавачката“ на Паузиасъ два таланта, които съответствуватъ приблизително на 12,000 зл. франка.

За статуйтѣ и златарскитѣ произведения нѣмаме толкозъ изобилни данни. При все това, отъ нѣкои единични сведения се вижда, че и тѣ сж имали приблизително сжщитѣ цени. Така напр. за бронзовата статуя на така наречения Диадуменосъ отъ Поликлета сж били предложени 100 таланта, които съответствуватъ на 600,000 златни франка, а за две сребърни чаши съ изображения изъ легендата за Ореста, изработени отъ цизельора Зопиросъ, сж били заплатени 1,200,000 сестерци (около 300,000 зл. фр.).

Азъ ще си позволя да приведа за сравнение иѣкои цифри отъ художественитѣ разпродажби презъ последнитѣ години, за да се види, какви цени се заплащатъ днесъ за произведенията на старото изкуство. Така, една картина отъ Францъ Халсъ, която представя единъ свирачъ на китара и произхожда отъ сборката Veil-Picard въ Парижъ, бѣ продадена за 1,250,000 зл. франка. Сжщата цена доби и единъ портретъ отъ Рембрандта отъ сборката Helford. Другъ единъ портретъ на Едуарда VI

като 6-годишно момче отъ по-младия Холбайнъ бѣ продаденъ за 1,500,000 зл. франка. Знаменитиятъ Blue Boy отъ Gainsborough бѣ продаденъ отъ Вестминстерския херцогъ за 3,925,000 зл. франка. Най-високи цени добиватъ обикновено картинитѣ на Рафаела. Една негова Мадона отъ сбирката Desborough бѣ продадена напоследъкъ на американския министъръ Mellon за 6,000,000 зл. франка, а другъ единъ отъ американскитѣ Крезове, колекционерътъ Jules Bache въ Нью-Йоркъ, заплати за портрета на Джулиано ди Медичи отъ сжщия живописецъ 3,150,000 зл. франка. Сжщитѣ високи цени се плащатъ днесъ, разбира се, и за античнитѣ статуи. Така, едно римско копие отъ Амазонката на Поликлета доби при разпродажбата на колекцията Lansdowne въ Лондонъ презъ 1930 година 682,000 зл. франка.

Не ще съмнение, че щастливитѣ купувачи на тѣзи избрани художествени произведения бѣха все американци. Обеднялата отъ свѣтовната война Европа трѣбваше да стане въ това отношение доставчица на позлатената отъ сжщата тази война Америка. Презъ време на римската империя намираме подобни условия: Гърция и цѣлиятъ елинистиченъ изтокъ, подчинени политически на Римъ, трѣбваше да отстъпятъ подъ различна форма и своитѣ художествени съкровища. Римъ бѣше столица на една всемирна империя и въ него се стичаха богатствата на цѣлия античенъ свѣтъ. Ето защо той можеше да си позволъ лукса, сжщо както днешнитѣ американски милиардери, да плаща баснословни суми за нѣща, които паритѣ могатъ да купятъ, но които съ пари не се създаватъ.

И така, отъ всичко това, което изложихме до тука, става явно, въ какво направление сж се проявили предимно художницитѣ и колекционеритѣ въ древния Римъ. Римъ не създаде едно ново изкуство, което да бжде различно отъ по-старото антично изкуство на древния миръ; той не издигна нито единъ голѣмъ художникъ, чиито гениални творения да се наложатъ на по-къснитѣ поколения като едно откровение въ областта на изкуството. Обаче Римъ разви художествената продукция до едни невѣроятни размѣри, създаде култа къмъ античното изкуство и въведе пръвъ американизма въ изкуството съ всички негови предимства, но така сжщо и съ всички негови недостатъци и прекалености. Римлянитѣ съзнаха може би най-добре огромното възпитателно значение на пластическитѣ изкуства и подчиниха тѣзи изкуства напълно на своята държавна идея и на своитѣ политически цели. Тѣхната голѣма заслуга се заключава преди всичко въ това, че тѣ успѣха да наложатъ античното изкуство, съ една системна и ясно опредѣлена политика, въ всички области на тѣхната обширна империя, като дадоха по такъвъ начинъ на изкуството единъ универсаленъ характеръ, какъвто то никога вече по-късно не можа да получи. Това, което ние днесъ означаваме обикновено като рим-

ско изкуство и което въ сжщностъ не е нищо друго, освенъ античното изкуство отъ времето на римската империя, остави неразрушими следи въ всички римски провинции и служи като най-ценно доказателство за голѣмата цивилизаторска роля на древния Римъ.

Тѣзи следи, както споменахъ и въ самото начало, сж твърде изобилни и у насъ. България принадлежи къмъ ония държави, които възникнаха върху територията на старитѣ римски провинции и които се явяватъ следователно като наследници на римската империя. И ако у насъ още презъ време на първото българско царство можаха да бждатъ създадени значителни произведения на изкуството, това се дължи въ голѣма степенъ на ония здрави художествени традиции, които ни бѣха завещани съ римскитѣ паметници въ нашитѣ земи. Римското владичество остави и други следи у насъ, които ние бихме могли да проследимъ отчасти въ езика, отчасти въ нѣкои народни предания и обичаи, каквито сж напр. тѣзи, свързани съ името на императора Траяна. Обаче нищо друго не е въ състояние да ни даде една тѣй ясна представа за нашитѣ връзки съ древния миръ, както паметниците на изкуството. Защото тѣзи паметници, вече по самото си естество, сж не само много по-трайни и по-разнообразни, но въ сжщото време и много по-изразителни. Въ тѣхъ цѣлото човѣчество, въпрѣки всички свои страдания, неволи и заблуждения, воплощава най-добре своя вѣченъ стремежъ къмъ идеалитѣ на истината и красотата, като създава по тоя начинъ презъ течение на вѣковетѣ оная международна солидарностъ, която кара всички хора да се чувствуватъ като членове на сжщото общество.

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТЪ

СПИСЪКЪ
НА
ЗАВЪРШИЛИТЪ ОБРАЗОВАНИЕТО СИ
ВЪ
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТЪ

(III ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

СОФИЯ
КООПЕРАТИВНА ПЕЧАТНИЦА „ГУТЕНБЕРГЪ“
1932

СПИСЪКЪ
на
ЗАВЪРШИЛИТЪ ОБРАЗОВАНИЕТО СИ
въ
УНИВЕРСИТЕТА
(III. продължение)

№ по редъ	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	Дата на раждането	Мѣсторождение
Свършили презъ учебната 1930—1931 год.			
Февруарска изпитна сесия 1931 година			
Историко-филологически факултетъ			
а) по Философия.			
8495	Янчевъ Асенъ Христовъ	20.X 1905	с. Ресенъ, Кюстендил.
б) по Педагогия.			
8496	Аржкова Гана Рашкова	27.VI 1905	гр. Цариградъ, Турция
8497	Косарова Райна	11.VIII 1905	с. Осмаръ, Преславско
в) по География.			
8498	Бешковъ Анастасъ Ст.	10.VII 1896	гр. Варна
8499	Мелнишки Любенъ Констант.	16.III 1905	Радомиръ
8500	Позднишевъ Иванъ	7.IX 1901	Нижни Чирскъ, Рус.
8501	п. Тодоровъ Ал. Константиновъ	24.VII 1904	с. Лялинци, Трънско
г) по Славянска филология.			
8502	Върбаноиѣ Атанасъ Стойковъ	9.X 1904	с. Сеидъ, Поповско
8503	Ивановъ Димитъръ	22.IX 1904	гр. Гевгели, Македония
8504	Костова Люба Анастасова	11.IV 1906	Балчикъ, Добрудж.
8505	Ненова Здравка Христова	2.III 1908	Русе
8506	Пенковъ Борисъ Ивановъ	25.X 1902	Ямболъ
8507	Петричевъ Димитъръ Хр.	9.XII 1902	Трънъ
8508	Попова Евдокия Петрова	14.XI 1907	Орѣхово
8509	Танкова Иванка	4.II 1902	с. Кнежа, Орѣховско

д) по Германска филология.

8510	Голева Вѣра Иванова	11.VI 1905	гр. Шипъ, Македония
8511	Николова Жана Георгиева	22.II 1908	Трънъ
8512	Патронска Величка	19.III 1892	с. Суджасъ-къой, Варн

Физико-математически факултетъ

а) по Математика.

8513	Бакаловъ Дим. Трифоиевъ	22.V 1905	гр. София
8514	Бояджиевъ Илия Ст.	17.XI 1902	с. Дебнево, Троянско
8515	Владикова Христина Иванова	6.VIII 1906	гр. Плъвенъ
8516	Поповъ Петъръ Ивановъ	9.VIII 1907	с. Макрешъ, Кулско

б) по Физика.

8517	Грозева Йова Стоянова	3.XI 1902	с. Дебелецъ, Търновско
------	-----------------------	-----------	------------------------

в) по Химия.

8518	Димитривъ Ф. Миханловичъ	14.VIII 1898	с. Дубосари, Херс., Рус.
8519	Керемидчиевъ Люб. Николовъ	2.VIII 1907	„ Борисово, Поповско
8520	Минковъ Димитъръ	11.V 1902	гр. Ловечъ
8521	Митсвъ Иванъ Петровъ	22.VIII 1906	София
8522	Мойсеевъ Николай Павловичъ	1.XII 1902	с. Тихорецкая, Куб. Рус.
8523	Мутафчиевъ Андрей	24.XI 1901	гр. Габрово
8524	Пшеничинъ Георги	20.IV 1900	с. Н. Александровска, Русия

г) по Естествена история.

8525	Булгурковъ Кирилъ Ивановъ	11.X 1907	гр. Самоковъ
8526	Вещевъ Станиславъ Николовъ	4.I 1904	Самоковъ
8527	Иванова Йордана Йорданова	14.VIII 1907	София
8528	Каменовъ Боянъ Ганчевъ	27.X 1907	София
8529	Цонева Руска Архангелова	5.XI 1907	Трънъ

Юридически факултетъ

8530	Авроневъ Борисъ	1.XII 1901	гр. Т. Пазарджикъ
8531	Бабачевъ Никифоръ	3.II 1899	с. Петричъ, Панагюр.
8532	Бѣлопотовъ Никола Ивановъ	16.IV 1906	гр. София
8533	Бързачки Любомиръ	10.VI 1907	Кюстендилъ
8534	Виларова Райна Александрова	15.VII 1905	с. Княжево, Софийско
8535	Войнски Петъръ Николовъ	15.II 1906	гр. София
8536	Вутковъ Василь Симеоновъ	27.V 1902	с. Габаре, Б. Слатин.
8537	Георгиевъ Коста	28.IX 1897	гр. Ломъ
8538	Георгиевъ Мирчо	19.X 1901	гр. Анхнало
8539	Данчевъ Атанасъ Йордановъ	22.XII 1906	София
8540	Даскаловъ Първанъ	7.I 1903	Радомиръ

8541	Дедовъ Христо Т.	5.I.	1902	гр. София
8542	Дейковъ Якимъ Николовъ	28.III	1904	Луковитъ
8543	Дсневъ Петъръ В.	11.XI	1901	с. Аканджилари, Севл.
8544	Диковъ Василь Цвѣтковъ	11.V.	1902	Осиковица, Орхан.
8545	Димитровъ Стефанъ И.	28.X.	1901	Арнаутлии, Добрич.
8546	Димитровъ Стоянъ	12.XI.	1902	гр. Дръново
8547	п. Димитровъ Тоню	20.I.	1896	с. Каяджикъ, Ямбол.
8548	Дрънковъ Крумъ	7.VI.	1905	гр. Бургазъ
8549	Ефремовъ Янко Илиевъ	25.IV	1906	с. Лазаро-поле, Макед.
8550	п. Златевъ Иванъ	1.X.	1896	гр. Тръвна
8551	Йордановъ Тодоръ Стояновъ	8.VIII.	1901	с. Блъсковци, Еленско
8552	Кадемовъ Венелинъ Савовъ	4.X.	1903	Гагалия, Русенско
8553	Костова Стефана	13.I.	1904	гр. Ст. Загора
8554	Ланковъ Никола Лалевъ	28.II.	1903	с. Г. Дръново, Казанл.
8555	Маджаровъ Донко	22.XI.	1900	гр. Севлиево
8556	Маноловъ Стойко Атанасовъ	3.III.	1903	с. Скобелево, Борисовг.
8557	Мегдански Никола	15.I.	1898	гр. Карлово
8558	Митовъ Димитъръ Спасовъ	4.VI.	1905	с. Върба, Бѣлоградч.
8559	Николовъ Георги Антоновъ	15.XII.	1906	гр. Хасково
8560	Ошановъ Райко	14.VII.	1903	Тръвна
8561	Паликрушевъ Георги Илиевъ	5.III.	1904	Русе
8562	Петрински Ангелъ Наковъ	3.XI.	1903	с. Д. Кремена, Вратч.
8563	Петровъ Иванъ	21.VI.	1901	гр. Ломъ
8564	Петровъ Иванъ	14.II	1904	Трънъ
8565	Петровъ Петъръ Г.	11.IX	1897	Ломъ
8566	Пешевъ Александъръ Ивановъ	17.IV	1905	Дупница
8567	Поповъ Петъръ Костадиновъ	17.V	1900	с. Върбовка, Севлиев.
8568	Рашковъ Радко Василевъ	1.I.	1907	гр. Пещера
8569	Рогачевъ Цеко Ивановъ	29.X.	1907	София
8570	Салановски Никола Ивановъ	10.II.	1902	с. Бръсте, Б. Слатин.
8571	Стойчевъ Владимиръ	27.I.	1903	гр. Силистра, Добруд.
8572	Тодоровъ Тодоръ Ивановъ	2.IX.	1906	София
8573	Тошевъ Владимиръ	20.VII.	1901	София
8574	Тричковъ Хр. Хараламбиевъ	26.VI.	1906	с. З.-Градъ, Трънско
8575	Хараламбиевъ Владимиръ	25.I.	1898	Дичинъ, Търновско
8576	Христовъ Димитъръ	23.III.	1901	„ Михалци, Търновско
8577	Христовъ Иванъ	24.I.	1902	Радиовене, Ловчан.

Медицински факултетъ

8578	Агура Нина В.	29.X.	1906	гр. Одеса, Русия
8579	Амиджинъ Станиславъ	22.III.	1906	с. Негованци, Кюстенд.
8580	Байеръ Людмила	26.IV.	1903	гр. Полтава, Русия
8581	Балкански Боянъ	22.XI.	1904	с. Расникъ, Кюстенд.
8582	Георгиевъ Иванъ Пенчевъ	24.XI.	1904	гр. Вратца
8583	Герасковъ Борисъ	3.V.	1905	София
8584	Димчева Маргарита	24.IX.	1905	Ямболъ
8585	Евстатиева Йордана	5.II.	1904	София

8586	Кайшевъ Никола Д.	10.V. 1905	гр. София
8587	Капитанова Сафие Мехмедова	9.II. 1904	„ Русе
8588	Карадимова Надежда	26.VI. 1904	София
8589	Караивановъ Никола	30.IX. 1899	Шуменъ
8590	Колушева Марена	13.XII. 1905	София
8591	Крапчевъ Василь	3.I. 1904	Битоля, Македония
8592	Лъскова Свобода	17.IV. 1905	Силистра, Добруд.
8593	Маноловъ Кръстю	23.XI. 1905	София
8594	Мириновъ Димитъръ	1.XI. 1900	с. Джумая, Пазардж.
8595	Митевъ Димитъръ	22.VIII. 1904	гр. Самоковъ
8596	Моллова Люба	20.VI. 1905	Провадия
8597	Пухлевъ Алекси	8.II. 1905	Габрово
8598	Стояновъ Иванъ Анатолиевичъ	24.XI. 1903	Одеса, Русия
8599	Тенчовъ Гоце	2.X. 1906	Солунъ, Македония
8600	Фетваджиева Анастасия	4.V. 1905	София
8601	Халачевъ Владимиръ	18.XI. 1904	София
8602	Цеконъ Тодоръ	15.II. 1905	Казанлъкъ

Агроноио-лесовъдски факултетъ

по Земледѣлие

8603	Атанасовъ Константинъ Д.	1.IV. 1902	гр. София
8604	Братоева Анята	17.II. 1903	Тутраканъ, Добруд.
8605	Витановъ Михаилъ	10.VII. 1907	Русе
8606	Джабаровъ Борисъ Г.	5.I. 1907	Киевъ, Русия
8607	Енчевъ Панайотъ Илиевъ	27.II. 1907	„ Търново
8608	Жечева Жечка	20.II. 1905	с. Кюпрю-кѡй, Пров.
8609	Корински Ник. Харитоновичъ	15.II. 1902	гр. Царицинъ, Русия
8610	Кузнецовъ Иванъ	20.III. 1901	с. Ясировска'Д., Русия
8611	Милевъ Стоянъ	21.IV. 1898	„ Сатъ-бегово, Станим.
8612	Милошевъ Никола Стефановъ	27.II. 1904	гр. Дупница
8613	Миндовъ Кирилъ Русевъ	22.I. 1908	Шуменъ
8614	Митевъ Ганчо Цаневъ	12.III. 1901	с. Батембергъ, Разгр.
8615	Мочева Христина	12.VIII. 1907	гр. Търново
8616	Мяковъ Пенчо	27.XI. 1895	с. Цинга, Дръновско
8617	Николовъ Олимп	17.VI. 1899	с. Доброславци, Соф.
8618	Поповъ Иосифъ	3.IV. 1900	Гаврилино'Д., Русия
8619	Тотевъ Стоянъ Димитровъ	29.V. 1906	Д.-Камарци Пирдоп.
8620	Филиповъ Левтеръ	21.VI. 1908	Бойница, Макед.
8621	Ширяевъ Михаилъ	30.IX. 1901	У. Медведская, Русия
8622	Яначковъ Иванъ Милановъ	24.IX. 1902	„ Калиманица, Берк.

Богословски факултетъ

8623	Попвасилевъ Антимъ	18.III. 1906	гр. Орхание
8624	Рунку Иоанъ Попеску	25.XII. 1901	с. Рунку, Ромъния.

Ветеринарно медицински факултетъ

8625	Бенчевъ Мико Цоловъ	31.XII. 1903	с. Габаре, Б. Слатин.
8626	Василевъ Иванъ Василевъ	14.IX. 1905	Садовецъ, Луковит.
8627	Веселиновъ В. Димитровъ	5.IX. 1907	Таджиларъ, Иитим.
8628	Герасимовъ Любенъ	9.IX. 1909	гр. Е. Джумая
8629	Горановъ Захари Христовъ	10.II. 1906	Шуменъ
8630	Димитровъ Божанъ	28.X. 1904	с. Хърсово, Св. Врач,
8631	Димитровъ Дим. Василевъ	9.IV. 1908	гр. Плѣвень
8632	Едревъ Димитъръ	15.X. 1904	„ Казанлъкъ
8633	п. Ивановъ Георги	23.III. 1906	с. Липница, Орѣхов.
8634	Кабаивански Ячо	15.I. 1907	гр. Пловдивъ
8635	Куюмджиевъ Стефанъ Бочевъ	24.X. 1904	Плѣвень
8636	Къосевъ Тодоръ	18.IX. 1907	„ Чирпанъ
8637	Ливадийски Стойне	16.I. 1905	Кюстендилъ
8638	Личевъ Цвѣтанъ	3.IX. 1906	Радомиръ
8639	Малевъ Иванъ	15.VIII. 1897	Вратца
8640	Минчева Невѣна	13.XI. 1906	„ София
8641	Нешевъ Илия Атанасовъ	6.IX. 1904	с. Медово, Чирпанско
8642	Праховъ Рашковъ Н.	17.II. 1907	Мирково, Пирдоп.
8643	Пържеловъ Георги Атанасовъ	28.XII. 1904	гр. Чирпанъ
8644	Радевъ Тодоръ Николовъ	25.XII. 1900	с. Арнаутъ, Разград.
8645	Савовъ Стоянъ	4.IV. 1905	Раии-лукъ, Трънско
8646	Симеоновъ Христо Грозевъ	29.VII. 1903	„ Междини, Габровско
8647	Станевъ Атанасъ	30.VIII. 1898	гр. Търново
8648	Сжбева Мара	25.IX. 1906	Тутраканъ, Добруд.
8649	Точевъ Владимиръ Йордаровъ	21.I. 1905	с. Копидовци, Кюстенд.
8650	Черняевъ Петъръ	19.V. 1906	гр. Брацигово
8651	Чукановъ Иванъ	2.XI. 1905	с. Б. Геранъ, Б. Слатин.

Юнска изпитна сесия 1931 година

Историко-филологически факултетъ

а) по Философия

8652	Димитровъ Димитъръ Ивановъ	12.IV. 1907	гр. Орхание
8653	Костакева Надежда Димитрова	31.I. 1907	Варна
8654	Людцканова Кера Джендова	5.III. 1905	с. Медвенъ, Котлен.
8655	Минковъ Минко Ивановъ	31.X. 1902	Тишевица, Врачан.
8656	Пастърмовъ Евтимъ Тодоровъ	1.VIII. 1900	Мъглижъ, Казанл.
8657	Стояновъ Денко Мановъ	22.IX. 1907	Углярци, Радомир.

б) по Педагогия

8658	Гиздовъ Георги Тошевъ	11.V. 1903	с. Оходенъ, Б. Слат.
8659	Краевъ Луканъ Тодоровъ	29.X. 1901	гр. Ловечъ

в) по Историѣ

8660	Венедикова Бисера Йорданова	14.VII. 1908	гр. София
8661	Генчева Надежда Георгиева	14.XII. 1906	Търново
8662	Долгова Аспасия Илиева	8.I. 1899	Прилепъ, Македон.
8663	Мърдалова Надежда Петрова	2.XI. 1906	Елхово

г) по География

8664	Байкушева Роза Такова	25.XI. 1907	гр. Трънъ
8665	Димитрова Спасена	12.V. 1904	с. Таваличево, Кюстенд.
8666	Ивановъ Илия	6.VI. 1902	Буцелово, Босилегр.
8667	Ковачева Вѣра Георгиева	28.IX. 1908	Насалевци, Трънско
8668	Костова Богдана Георгиева	25.VI. 1908	„ Локотско, Софийско
8669	Панайотовъ Люб. Димитровъ	17.II. 1905	гр. Плѣвенъ
8670	Парлапанова Ант. Симеонова	30.I. 1905	Габрово
8671	Райчева Здравка	21.VIII. 1903	София
8672	Седевъ Митю Ивановъ	2.X. 1897	с. Кара-бурунъ, Ст.-З.
8673	Страшиловъ Борисъ Тодоровъ	28.IX. 1903	гр. Лѣсковецъ

д) по Славянска филология

8674	Бобева Надежда Атанасова	22.III. 1906	гр. Харманлии
------	--------------------------	--------------	---------------

е) по Класическа филология

8675	Димитровъ Димитъръ Петровъ	19.III. 1908	гр. Ст.-Загора
8676	Дончевъ Тодоръ Йордановъ	5.IX. 1905	София
8677	Мирчевъ Милко Йордановъ	9.IX. 1906	Гевгели, Македония

ж) по Романска филология

8678	Ванковъ Любомиръ Николовъ	10.II. 1909	гр. Русс
8679	Веселинова Олга Димитрова	7.V. 1906	с. Доброславци, Соф.
8680	Димитровъ Славчо	2.XI. 1896	Радово, Трънско
8681	Иванова Вѣра Дамянова	6.I. 1906	гр. Видинъ
8682	Македонска Жанета Александ.	24.XII. 1906	с. Угърчинъ, Ловчан.
8683	Преславска Юлия Павлова	17.XII. 1907	гр. Шуменъ
8684	Туршу Лидия	10.IV. 1909	Евнатория, Русия
8685	Янкова Надежда Ксенофонова	6.II. 1907	София

з) по Германска филология

8686	Димитрова Надежда	25.V. 1906	гр. Пловдивъ
8687	Михлюзова Ана	21.I. 1904	Шуменъ

Физико-математически факултетъ

а) по Математика

8688	Андоновъ Цвѣтко Милевъ	26.IV. 1902	с. Ездимирци, Трънско
8689	Аневъ Иванъ Анчевъ	15.V. 1907	Хвойна, Станим.
8690	Богданова Мана Николова	23.IV. 1906	гр. Тръвна
8691	Василева Невѣна Георгиева	10.I. 1906	с. Марково, Пловдив.
8692	Гиговъ Василь Славковъ	28.XI. 1905	Г. Джбникъ, Плѣв.
8693	Гутева Димитрина	4.IX. 1906	гр. Попово
8694	Далакчиева Мария Стефанова	3.IV. 1907	Котелъ
8695	Дамяновъ Тодоръ Георгиевъ	2.VI. 1907	Вратца
8696	Даскалова Люба Трифонова	13.XII. 1904	Плѣвенецъ
8697	Йовчева Васила Василева	1.I. 1908	с. Ибричево, Търнов.
8698	Кантарджиева Цвѣтана Иванова	12.IX. 1906	гр. Русе
8699	Карабелева Николлина	4.III. 1904	Търново
8700	Крачоловъ Дим. Стефановъ	20.VI. 1906	Карлово
8701	Милановъ Григоръ	23.V. 1902	Ломъ
8702	Николова Екатерина	30.I. 1903	Тетевенъ
8703	Панайотова Милка Савова	26.III. 1906	Дръново
8704	Петринска Мария Данева	20.IV. 1906	с. Д. Кремена, Вратчан.
8705	Попова Кръстина Кънчева	11.V. 1908	гр. Пловдивъ
8706	Попова Цвѣтана Димитрова	21.VI. 1906	Разградъ
8707	Раскатовъ Вас. Анастолевичъ	26.XII. 1896	Кострома, Русия
8708	Стоева Мария Пенкова	4.VI. 1907	Троянъ
8709	Чаракчиева Цвѣтана Георгиева	2.XI. 1907	Сливенъ
8710	Шаферски Стоянъ Вътевъ	20.XI. 1905	Лѣси-дрѣвъ, Тетев.

б) по Физика

8711	Бакалова Величка Якимова	23.IX. 1907	гр. София
8712	Василева Елена Николова	14.VI. 1908	София
8713	Власовъ Николай Василиевичъ	2.X. 1909	Москва, Русия
8714	Дамянова Люба Горанова	22.X. 1906	Видинъ
8715	Джаконъ Емилъ Стефановъ	2.III. 1908	Свищовъ
8716	Кръстановъ Люб. Кръстевъ	2.XI. 1908	Плѣвенецъ
8717	Мишева Тодора Николова	18.II. 1906	Б.-Слатина
8718	Паранджилова В. Стефанова	31.X. 1907	Пловдивъ
8719	Рагева Душка Ангелова	18.XII. 1908	Плѣвенецъ
8720	Славова Блага Стефанова	22.VI. 1908	Е. Джумая

в) по Химия

8721	Андрейчевъ Досю Димитровъ	15.X. 1908	гр. Габрово
8722	Гавазова Евпрепия Цонева	6.III. 1909	с. Дерелии, Севлиев.
8723	Калчишовъ Ст. Димитровъ	14.XII. 1903	гр. Сливенъ
8724	Молдова Донка Кирова	13.II. 1908	Бургазъ
8725	Пенчева Вѣра Манова	5.VIII. 1908	„ Силистра, Добруджа
8726	Радевъ Асенъ п. Цвѣтковъ	16.III. 1907	„ Трънъ
8727	Русчевъ Тодоръ Боневъ	3.X. 1908	Свищовъ

г) по естествена история

8728	Береговъ Рост. Сергѣевичъ	23.XII. 1908	гр. Петроградъ, Русия
8729	Бъчварова Тиха Пѣва	19.VI. 1905	Пловдивъ
8730	Влаховъ Янаки	26.VIII. 1901	„ Кукушъ, Макед.
8731	Георгиевъ Георги Костовъ	20.IX. 1905	Ловечъ
8732	Димитрова Сийка Николова	26.III. 1906	Бургазъ
8733	Казанджиева Райна Христова	21.XI. 1906	София
8734	Костадиновъ Живко Ламбревъ	31.X. 1907	Т.-Пазарджикъ
8735	Кръстевъ Лука Дѣлчевъ	3.XI. 1906	„ Панагюрище
8736	Кушевъ Боянъ Димитровъ	5.XI. 1906	с. Крамолинъ, Севлиево.
8737	Младеновъ Константинъ	19.XI. 1896	гр. София
8738	Нонова Анастасия Енева	15.X. 1905	с. Баня, Бургазко
8739	Стайкова Екатерина Георгиева	15.IX. 1908	гр. Пещера

Юридически факултетъ

8740	Аврамовъ Георги	19.VIII. 1903	с. Куцина, Търновско
8741	х. Ангеловъ Б. Владимировъ	4.VII. 1899	гр. Русе
8742	Атанасова Мария Борисова	8.XI. 1908	Пазарджикъ
8743	Атанасовъ Тодоръ	22.VI. 1900	Попово
8744	Байчевъ Димитъръ Филевъ	19.I. 1908	Търново
8745	Бечковъ Петъръ	20.VI. 1896	Банско
8746	Бижовъ Бижо Божиловъ	10.I. 1909	София
8747	Божиловъ Тодоръ	24.I. 1903	София
8748	Боневъ Вѣнко	21.IV. 1895	с. Б. Черкова, Търнов.
8749	Ботевъ Николай Савовъ	12.I. 1908	гр. Дръново
8750	Бранковъ Петъръ Тодоровъ	26.V. 1900	с. Росоманъ, Соф.
8751	Бузовъ Венеций Ангеловъ	20.III. 1909	гр. Вратца
8752	Васевъ Борисъ	15.VIII. 1900	с. Забѣлъ, Трънско
8753	Василевъ Атанасъ	22.IX. 1900	гр. Провадия
8754	Василевъ Кръсто	25.I. 1897	с. Сестримо, Пазардж.
8755	Винаровъ Георги Николовъ	7.IX. 1908	гр. Севлиево
8756	Гаврийски Велиславъ Дим.	8.VII. 1909	Габрово
8757	Гашевски Василъ	22.III. 1896	Орхане
8758	Георгиевъ Асенъ Христовъ	13.V. 1907	Вратца
8759	Георгиевъ Асенъ Христовъ	15.III. 1907	„ София
8760	Георгиевъ Георги Михайловъ	27.IX. 1905	с. Малкъ-долъ, Чирп.
8761	Голкочевъ Борисъ Ивановъ	19.II. 1898	гр. Русе
8762	Грековъ Дим. Константиновъ	30.IX. 1907	Фердинандъ
8763	Григоровъ Кир. Йордановъ	2.V. 1908	София
8764	Гюровъ Иванъ Янакиевъ	9.I. 1905	с. Банля, Трънско
8765	Данаиловъ Христо Георгиевъ	27.X. 1908	гр. София
8766	Данаиловъ Христо Тодоровъ	3.IV. 1907	„ Плѣвенъ
8767	Делиншевъ Борисъ Николовъ	3.IV. 1908	с. Мургазлии, Г.-Орѣх.
8768	Джонговъ Запр. Константиновъ	6.VI. 1903	„ Дорутли, Пловдив.
8769	Димитровъ Бойчо	22.VIII. 1896	с. Д. Вереница, Ферд.
8770	Вечю	3.VII. 1900	„ Стал. махала, Лом.

8771	Димитровъ Димитъръ Московъ	3.VII. 1906	гр. Търново
8772	Друмевъ Иванъ Жековъ	19.VIII. 1903	Шуменъ
8773	Дѣлчева Ивана Тенева	20.IX. 1906	Борисовградъ
8774	Евстатиевъ Никола Георгиевъ	12.X. 1907	Русе
8775	Етьрска Велика Атанасова	4.VI. 1899	Казанлъкъ
8776	Златановъ Цочо Геновъ	30.IX. 1899	с. Бъркачъ, Плѣвен.
8777	Златаревъ Димитъръ Асеновъ	11.II. 1895	гр. Шуменъ
8778	Златковъ Боянъ Ивановъ	24.VIII. 1907	с. Преколница, Кюст.
8779	Ивановъ Благой	24.III. 1892	Цегриловци, Трън.
8780	Йордановъ Йорданъ Драгановъ	12.X. 1903	„ Люти-долъ, Вратч.
8781	Каменовъ Евгенийъ Ганчевъ	29.XII. 1908	гр. София
8782	Каменовъ Иванъ	26.XII. 1899	с. Ружинци, Бѣлогр.
8783	Канатовъ Георги	10.III. 1903	гр. Т.-Пазарджикъ
8784	Касабовъ Крумъ Младеновъ	25.X. 1903	с. Д. Цибъръ, Ломско
8785	Касабовъ Панайотъ	27.III. 1902	гр. Шуменъ
8786	Клочковъ Георги Божиловъ	15.VI. 1905	с. Градецъ, Котленско
8787	Коевъ Аронъ Моисовъ	8.IX. 1906	гр. Ямболъ
8788	Кожухаровъ Александъръ	9.XII. 1907	София
8789	Коларски Стоянъ Ризовъ	17.XII. 1905	с. Граница, Кюстенд.
8790	Колешовъ Георги Колевъ	19.II. 1904	„ Д.-изворъ, Борисовгр.
8791	Константиновъ Констан. Ангеловъ	27.IX. 1908	гр. Плѣвенъ
8792	Крушевъ Йовчо Ивановъ	25.II. 1899	с. Ковачовецъ, Попов.
8793	Кулевъ Димитъръ Панайотовъ	12.VI. 1903	гр. О.-Пазаръ
8794	Курдомановъ Ангелъ Куртевъ	16.IV. 1891	с. Калипетрово, Силист.
8795	Луковъ Пенчо	5.X. 1906	гр. Панагюрище
8796	Мирковъ Димитъръ Тодоровъ	10.III. 1909	„ Пловдивъ
8797	Молловъ Димитъръ Ивановъ	22.IX. 1908	„ Провадия
8798	Мудровъ Цвѣтко Георгиевъ	22.VIII. 1903	с. Стубель, Фердин.
8799	Мустакова Дора Николова	12.XI. 1909	гр. София
8800	Нелчиновъ Петъръ Ивановъ	28.VI. 1908	Охридъ, Македония
8801	Нечевъ Стефанъ	20.IX. 1899	Сопотъ
8802	Николовъ Антоний Минковъ	14.VII. 1908	„ София
8803	Панталеевъ Мих. Димитровъ	31.XII. 1905	Бургазъ
8804	Пашовъ Борисъ Кучкановъ	5.IX. 1908	с. Ресенъ, Търновско
8805	Петровъ Анастасъ Илиевъ	21.VIII. 1905	гр. Бургазъ
8806	Петровъ Григоръ	10.VI. 1908	Казанлъкъ
8807	Петровъ Петъръ Киряковъ	18.III. 1909	с. Калугерово, Орхан.
8808	Попгеоргиевъ Кр. Стефановъ	15.VII. 1907	Дебелецъ, Търнов.
8809	Поповъ Ангелъ	26.X. 1896	„ Батакъ, Пещерско
8810	Поповъ Желѣзко Ат.	23.III. 1908	„ Брѣзово, Пловдив.
8811	Поповъ Констан. Алексиевъ	1.IV. 1907	гр. Търново
8812	Първановъ Кирилъ Ивановъ	12.IX. 1899	„ Никополъ
8813	Пѣйчевъ Бойчо Дончевъ	29.VII. 1906	с. Д. Орѣховица, Г. Орѣх
8814	Радевъ Радославъ Петковъ	18.IV. 1908	гр. Ст. Загора
8815	Родонилски Любомиръ Панковъ	3.XII. 1908	„ Ихтиманъ
8816	Романова Емилия Тодорова	16.IX. 1905	с. Конриза Никопол.
8817	Савчевъ Димитъръ	4.X. 1900	„ Черешово, Русен.
8818	Симеоновъ Стефанъ	13.VII. 1898	гр. Т. Пазарджикъ

8819	Сирмановъ Василь Петровъ	6.XI. 1905	гр. Габрово
8820	Стаматовъ Влад. Димитровъ	24.XI. 1905	София
8821	Станевъ Стефанъ Кировъ	11.VI. 1906	Чирпанъ
8822	Стоиловъ Илия Димитровъ	7 VII. 1907	с. Катунница, Станим.
8823	Стояновъ Стефанъ	19.XI. 1900	Нешовци, Еленско
8824	Стояновъ Христо Дѣлевъ	28.IX. 1889	Пирава, Македония
8825	Сжбевъ Илия Даневъ	10.VI. 1905	Червенъ, Русенско
8826	Тодоровъ Светославъ	23.I. 1901	гр. Пловдивъ
8827	Тончевъ Емилъ Петровъ	7.VIII. 1907	Ломъ
8828	Трендафиловъ Димитъръ	4.IX. 1903	Пешера
8829	Тумпаровъ Николъ Вл.	16.VIII. 1907	Ст. Загора
8830	Халаджовъ Иванъ Димитровъ	30.V. 1904	Разградъ
8831	Цаковъ Иванъ	12.II. 1904	с. М. Бръстовица, Тетев.
8832	Цачевъ Цачо Сжбевъ	13.II. 1907	Мусина, Търновско
8833	Цвѣтковъ Петко Цвѣтановъ	14.X. 1907	гр. Русе
8834	Цоковъ Георги Михайловъ	8.IV. 1905	с. Карашъ, Луковит.
8835	Цоновъ Александъръ Георгиевъ	11.VI. 1907	Орсоа, Ломско
8836	Чукчуковъ Константинъ М.	17.III. 1907	гр. София
8837	Шаранковъ Никола Стефановъ	17.VIII. 1907	гр. Пловдивъ
8838	Шоповъ Георги Д.	1.IV. 1091	с. Д. Раковецъ, Радом.

Медицински факултетъ

8839	Ангеловъ Ангелъ Константиновъ	9.VII. 1905	гр. Лѣсковецъ
8840	Буковъ Георги Христовъ	30-V. 1904	гр. Пловдивъ
8841	Велевъ Димитъръ	28.IX. 1905	с. Кумарица, Соф.
8842	Георгиевъ Георги Христовъ	22.V. 1905	гр. Шуменъ
8843	Грашевъ Асенъ	24.X. 1902	София
8844	Димитровъ Асенъ	11.III. 1906	с. Тенча, Търновско
8845	Ефтимовъ Ефтимъ Петровъ	15.IX. 1905	гр. Плѣвенъ
8846	Квятковски Теодоръ	7.VI. 1901	Пятигорскъ, Русия
8847	Костовъ Спасъ Антоновъ	11.VII. 1905	Шуменъ
8848	Лятальская Валерия	16.X. 1904	Евпатория, Русия
8849	Меламедовъ Моисъ Аврамовъ	12.XII. 1905	Сливенъ
8850	Найденова Минка	12.I. 1906	София
8851	Недевъ Борисъ Янковъ	18.IV. 1905	Шуменъ
8852	Нотова-Узунова Минка П.	9. I. 1905	Карлово

Агрономо-лесовѣдски факултетъ

а) по Земледѣлие

8853	Даскаловъ Любенъ Ивановъ	17.X. 1905	с. Батакъ, Свищовско
8854	Димитровъ Кругеръ	29.VI. 1904	Враня-стѣна, Радом.
8855	Кантарджиевъ Възнесений	27.V. 1899	гр. Бургазъ
8856	Криспинъ Самуилъ	16.V. 1905	Ямболъ
8857	Кулемиевъ Христо	27.X. 1903	Търново
8858	Мацанкиевъ Веселинъ Ценовъ	29.XI. 1906	Вратца

8859	Митковъ Тодоръ	10.IV. 1908	гр. Ямболъ
8860	Николовъ Цвѣтко Ивановъ	3.III. 1909	с. Влаховичъ, Бѣлогр.
8861	Пешевъ Страхилъ Ановъ	24.X. 1906	Крапчене, Фердин.
8862	Спасовъ Цочо Ивановъ	8.I. 1907	Дълб.-долъ, Троян.
8863	Ташевъ Василь Благоевъ	15.XII. 1908	Радилово, Пешер.
8864	Тончевъ Тодоръ Ангеловъ	25.VII. 1905	Б. Черкова, Търн.

б) по Лесовъ дѣство

8865	Атанасовъ Маринъ	24.XII. 1904	гр. Вратца
8866	Боджаковъ Пенчо Василенъ	13.VI. 1907	Троянъ
8867	Боневъ Методи	23.IX. 1908	с. Ковачовецъ, Попов.
8868	Бончевъ Стафанъ Матеевъ	10.XI. 1902	гр. О. Пазаръ
8869	Грозевъ Викторъ Лазаровъ	26.IX. 1906	с. Гложене, Тетевен.
8870	Данчевъ Данаилъ Тотевъ	17.IX. 1906	гр. Ловечъ
8871	Дидовъ Стефанъ Маноловъ	13.I. 1904	с. Аджаръ, Карловско
8872	Киселовъ Любенъ Николаевъ	5.I. 1908	с. Градинарово Пров.
8873	Лазаровъ Димитъръ Гроздановъ	11.VI. 1904	м. Шахънъ-кая, Ловч.
8874	Малчевъ Христо	10.XII. 1904	гр. Разградъ
8875	Мичовъ Борисъ	9.III. 1908	Радомиръ
8876	Спасовъ Михаилъ	11.V. 1904	Сопотъ
8877	Тачевъ Грозданъ Василевъ	21.IX. 1904	Кюстендилъ
8878	Хаджиевъ Ангелъ Кръстевъ	22.IX. 1904	с. Кривия, Провад.
8879	Христовъ Георги	5.II. 1909	с. Вировско, Б. Слат.
8880	Христовъ Константинъ Ат.	23.V. 1906	гр. Видинъ
8881	Яневъ Боянъ	16.IX. 1908	с. Злогошъ, Кюстенд.

Богословски факултетъ

8882	Гончаровъ Александъръ	8.II. 1905	с. Михайловка, Русия
8883	Димитровъ Дим. п. Томовъ	12.IX. 1906	Папазлии, Станим.
8884	Тодоровъ Георги	20.III. 1906	К.-бунаръ, М. Азия
8885	Иеродяк. Тулешковъ Неофитъ	27.III. 1907	Стражица Търнов.

Ветеринарно-медицински факултетъ

8886	Кавръковъ Иванъ Боневъ	27.I. 1902	с. Д. Махала, Карлов.
8887	Колевъ Цаню Пеневъ	20.XII. 1899	Гърчиново, Попов.
8888	Крушевъ Вѣнцеславъ Дим.	4.III. 1907	гр. Орхание
8889	Пишийски Георги Димитровъ	6.VI. 1906	Дупница

Октомврийска изпитна сесия 1931 година

Историко-филологически факултетъ

а) по Филология

8890	Абаджиева Ана Йорданова	4.XII. 1904	гр. Н. Загора
8891	Моралиева Лиляна Нанкова	3.X. 1908	Ломъ
8892	Парпулова Пена Стоянова	8.VIII. 1908	Панагюрище
8893	Петкова Рада	27.IV. 1905	Щипъ, Макед.

8894	Владимиръ Радковъ*)	15.IV. 1893	гр. Трънъ
8895	Стояновъ Димитъръ Ангеловъ	14.IX. 1904	с. Блатешница, Радом.
8896	Тороманова Рада Рашкова	13.IV. 1908	гр. Копривница
8897	Тошева Мария Димитрова	28.IX. 1907	Вратца

б) по Педагогия

8898	Дикова Мария	4.II. 1898	с. Угърчинъ, Ловчан.
8899	Димитровъ Димитъръ Жечевъ	10.VIII. 1905	гр. Варна
8900	Зографовъ Илия Петровъ	18.III. 1898	Севляево
8901	Ивановъ Михаилъ	18.I. 1898	с. Сърбци, Македония
8902	Начева Вѣра Симеонова	22.II. 1906	„ Г. Гнойница, Лом.
8903	Поповъ Добри Стефановъ	14.VI. 1903	гр. Казанлъкъ
8904	Славосва Анастасия Панайотова	20.XI. 1905	Г. Орѣховица
8905	Цаневъ Александъръ Христовъ	7.X. 1907	с. Крамолинъ, Търнов.

в) по История

8906	Ганева Димитрина Михайлова	6.IX. 1908	гр. Чирпанъ
8907	Мариновъ Стефанъ	6.IV. 1903	Русе

г) по География

8908	Архимандритова Невѣна Ил.	20.I. 1904	гр. Щипъ, Макед.
8909	Дончевъ Генчо Димитровъ	29.IX. 1905	с. Балванъ, Търновско
8910	Дюлгерова Рада-Радослава Д.	30.IV. 1909	гр. София
8911	п. Иванова Цвѣтана Михайлова	2.III. 1908	Златица
8912	Мариновъ Стефанъ Русевъ	17.VII. 1907	с. Яворово, Чирпан.
8913	Марковичъ Елена Андреева	4.XI. 1907	гр. Разградъ
8914	п. Михайловъ Кирилъ	11.V. 1905	Самоковъ
8915	Николова Ангелина Димитрова	25.VIII. 1907	София
8916	Прелкова Цвѣтана Стефанова	27.XII. 1905	Сопотъ

д) по Славянска филология

8917	Арnaudова Тодора Димитрова	6.VII. 1908	гр. Русе
8918	Върченко Анна Георгиевна	9.XII. 1907	Лебединъ, Русия
8919	Гаевски Борисъ	10.X. 1906	„ Александрия, Русия
8920	Димитровъ Димитъръ Димовъ	30.V. 1907	с. Казаларъ, Попов.
8921	Драгановъ Ради Ниновъ	12.VIII. 1903	„ Бъркачъ, Плевен.
8922	Иванчева Лиляна Николова	27.VIII. 1908	гр. Ловечъ
8923	Лажовъ Лило Марковъ	12.X. 1906	с. Иганово Кърловско
8924	Мельниковъ Ф. Аристарковичъ	15.III. 1901	Иланска/Д., Русия
8925	Недѣлковъ Христо	11.III. 1906	гр. София
8926	Оджакова Елеонора Савова	10.I. 1908	с. Козлодуй, Орѣхов.
8927	Стоилова Стоянка Георгиева	1.VI. 1908	гр. Бѣлоградчикъ

*) Завършилъ презъ октомврий 1919 год.

е) по Романска филология

8928	Апостолова Вѣра Христова	15.IV. 1905	гр. София
8929	Василева Мара Тодорова	29.VI. 1907	„ Котелъ
8930	Каракашева Мария Манолова	16.I. 1909	с. Баница, Вратчанско
8931	Кьосева Олга	27.XII. 1905	Обрацовъ Чиф., Русен.
8932	Суружонова Елиза Давидова	15.VI. 1909	гр. Шуменъ
8933	Ташева Надежда	27.XII. 1905	Силистра, Добруд.

ж) по Германска филология

8934	Абаджиевъ Маринъ Спасовъ	29.I. 1904	гр. Кюстендилъ
8935	х. Божкова Свобода	9.VIII. 1901	Скопие, Макед.
8936	Симеонова Янка Александрова	11.VIII. 1908	Царибродъ
8937	Станчевъ Стефанъ Ивановъ	7.I. 1906	Ст. Загора
8938	Теодоровъ Евгений	9.XII. 1903	Вратца

Физико-математически факултетъ

а) по Математика

8939	Астарджиева Маньома Нед.	24.X. 1908	гр. Карлово
8940	Аянделевъ Димитъръ Христовъ	5.IX. 1908	Кукушъ Макед.
8941	Бабалиевъ Светославъ Фил.	9.VIII. 1908	Галичникъ, Макед.
8942	Генчева Кина Венкова	12.VI. 1907	Търново
8943	Генчева Мария Петрова	18.V. 1907	Ст. Загора
8944	Дикова Зора Николова	27.II. 1909	Вратца
8945	Дрънски Иванъ Симеоновъ	4.VIII. 1906	Тръвна
8946	Мирчева Надежда Йорданова	1.XII. 1907	„ Солунъ, Макед.
8947	Пушкарова-Коларова Гана Ив.	26.VI. 1907	с. Сухиндолъ, Севл.
8948	Радуловъ Георги Ивановъ	8.IV. 1908	гр. Н. Загора
8949	Симовъ Сотиръ	27.IX. 1898	с. Колуница, Трън.
8950	п. Христова Благородна	28.XII. 1908	гр. Битоля Макед.
8951	Шоповъ Анастасъ Димитровъ	5.VII. 1905	София

б) по Физика

8952	Ангелова Станка	28.XII. 1903	гр. Пловдивъ
8953	Градинарова Стефана Янкова	31.I. 1907	„ Г. Орѣховица
8954	Гроздева Гана Николова	8.X. 1907	с. Церова-кория, Търн.
8955	Марковъ Йорданъ Петровъ	27.V. 1906	с. Крумово, Варнен.
8956	Николова Мария	12.VIII. 1905	гр. Т. Пазарджикъ
8957	Петровъ Любомиръ Емануиловъ	31.I. 1909	с. Мишуклии, Търнов.
8958	Тарановски Василъ Борисовичъ	1.I. 1906	гр. Харьковъ, Русия
8959	Трифенова Тона Иванова	24.V. 1907	Борисовградъ
8960	Христовъ Владимиръ	25.VI. 1901	с. Перущица, Плов.

в) по Химия

8961	Бончевъ Боянъ Стефановъ	14.X. 1905	гр. София
8962	Вацовъ Георги Владимировъ	6.IV. 1906	София

8963	Воденичаровъ Илия Неновъ	20.VI. 1907	гр. Чирпанъ
8964	Ивановъ Кирилъ Захариевъ	7.V. 1908	Дупница
8965	Миховъ Михаилъ Христовъ	9.V. 1908	София
8966	Овчарова Надежда Констант.	3.II. 1907	Хасково
8967	Поповъ Йорданъ Констант.	12.IV. 1905	с. Спахларъ, Попов.
8968	Сахатчиевъ Михаилъ Ал.	5.XII. 1908	гр. Дупница
8969	Стояновъ Райо	5.I. 1896	с. Новоселци, Соф.
8970	Христова Татьяна Ганчева	1.X. 1908	Кривня, Разград.

г) по Естествена история

8971	Божковъ Йорданъ Георгиевъ	3.X. 1907	гр. Плѣвенъ
8972	Бойчинова Райна Генчева	17.V. 1906	Плѣвенъ
8973	Вачковъ Асенъ Ивановъ	10.X. 1907	с. Сухиндолъ, Севл.
8974	Ганчева Юлия Димитрова	12.III. 1908	гр. Русе
8975	Драгова Надежда Желѣзова	31.V. 1906	Видинъ
8976	Желѣзковъ Желѣзко Тодоровъ	3.VIII. 1902	с. Афтане, Ямболско
8977	Желѣзова Божана Атанасова	19.I. 1906	гр. Шуменъ
8978	Зафировъ Петъръ Петровъ	29.I. 1901	Воронежъ, Русия
8979	Карастояновъ Николай Ивановъ	18.V. 1908	София
8980	Киряковъ Сава	20.IV. 1899	с. Писанецъ
8981	Милановъ Стоянъ	20.VII. 1901	гр. Трънъ
8982	Младенова Над. п. Аврамова	11.VII. 1908	с. Краинци, Дупницъ
8983	Налбантовъ Георги Костовъ	30.I. 1905	Тополово, Станим.
8984	Николова Павлина Василева	30.VI. 1908	Вишанъ, Софийско
8985	Панайотовъ Парушъ Влаевъ	29.I. 1902	гр. Ямболъ
8986	Пацовъ Цвѣтанъ	26.VI. 1899	с. Бреница, Б. Слат.
8987	Пенева Люба Иванова	3.IV. 1907	гр. Провадия
8988	Питековъ Стоянъ Мановъ	6.VIII. 1904	с. Бенково, Пирдоп.
8989	Рашковъ Александъръ Хр.	11.I. 1905	гр. София
8990	Тодорова Стоилка Ал.	12.VI. 1908	с. Княжево, Софийско
8991	Хайдуковъ Кольо Ивановъ	23.IX. 1905	Тулово, Казанлъшко

Юридически факултетъ

8992	Айвазовъ Кирилъ Любимировъ	9.XII. 1904	гр. Бѣла
8993	Атанасовъ Генади	5.II. 1902	с. Вуканъ, Трънско
8994	Бенароева Виктория Аврамова	10.VIII. 1908	гр. София
8995	Божановъ Илия	6.X. 1897	с. Кавакли, Лозенгр.
8996	Вслева Иванка Александрова	15.VI. 1904	гр. Охридъ, Макед.
8997	Велевъ Никола	19.IX. 1891	София
8998	Велковъ Георги Марковъ	10.IX. 1900	с. Бѣлчево, С. Загор.
8999	Витановъ Михаилъ Петковъ	27.VII. 1906	Торосъ, Луковит.
9000	Владевъ Михаилъ	19.I. 1905	гр. Т. Пазарджикъ
9001	Георгиевъ Георги Илиевъ	26.III. 1904	Тетевенъ
9002	Георгиевъ Димитъръ Дим.	16.I. 1905	„ Ихтиманъ
9003	Георгиевъ Никола Славчевъ	27.IX. 1907	с. Рила, Дупнишко
9004	Даскаловъ Спасъ Димитровъ	30.XII. 1908	гр. София
9005	Димитриевъ Светославъ Ст.	12.VIII. 1908	Варна

9006	Димитровъ Дим. Владимировъ	10.I. 1907	гр. Вратца
9007	Димитровъ Димитъръ Ивановъ	21.II. 1905	с. Тодоричене, Луков.
9008	Димовъ Боянъ Асеновъ	25.III. 1907	гр. Н.-Пазаръ
9009	Доневъ Стефанъ Вобевъ	18.I. 1908	с. Кара Иванца, Дрън.
9010	Думевъ Петъръ Велковъ	10.X. 1908	гр. Пловдивъ
9011	Живковъ Георги Лазовъ	28.III. 1904	с. Църква, Софийско
9012	Златковъ Петъръ Таковъ	24.IX. 1903	„ Клисура, Трънско
9013	Ивановъ Грую Цоловъ	21.IX. 1903	„ Вранякъ, Б. Слатин.
9014	Йордановъ Василь Петковъ	4.X. 1903	„ Д. изворъ, Борисовгр.
9015	Каменски Тодоръ	25.I. 1902	гр. Т. Пазарджикъ
9016	Камчевъ Крумъ Тодоровъ	2.IX. 1907	с. Неготино, Макед.
9017	Кардановъ Александъръ	5.IX. 1897	гр. Москва, Русия
9018	Керемидчиевъ Михаилъ М.	9.XI. 1907	гр. Ямболъ
9019	Киновъ Тодоръ Ангеловъ	4.VII. 1905	с. Винаца, Борисовгр.
9020	Кировъ Дойчо	23.III. 1903	гр. Чирпанъ
9021	Кръстевъ Владимиръ Митевъ	6.II. 1906	с. Дервишко, Никопол.
9022	Кънчевъ Найдень Томовъ	27.I. 1907	„ М. Кутловица, Ферд.
9023	Малеевъ Любенъ Гавриловъ	29.IV. 1908	гр. Пловдивъ
9024	Мечковъ Илия Минчевъ	2.III. 1906	с. Тръстеникъ, Никоп.
9025	Минчевъ Иванъ Колевъ	21.XII. 1901	с. Цвѣтковци, Габров.
9026	Михайловъ Георги	26.VIII. 1908	гр. Видинъ
9027	Михайловъ Михаилъ	6.IV. 1902	Ст. Загора
9028	Мициевъ Иванъ Стефановъ	7.VI. 1907	София
9029	Моневъ Стефанъ	7.VII. 1901	Севлиево
9030	Мутафчиевъ Стефанъ С.	28.IX. 1906	„ Радомиръ
9031	Найденова Мария Тодорова	14.VII. 1908	с. Костичовци, Бѣлогр.
9032	Николовъ Любенъ Марковъ	17.IV. 1906	гр. Ломъ
9033	Николовъ Фердинандъ Ал.	15.IX. 1905	с. Коприва, Никопол.
9034	Нончевъ Начо Янковъ	25.VII. 1908	„ Стрѣлча, Панагюр.
9035	Падаревъ Кирилъ И.	4.XI. 1899	гр. Дупница
9036	Папазовъ Колю Косевъ	5.VI. 1907	с. Еменъ, Търновско
9037	Савовъ Саво Петровъ	19.IX. 1900	гр. Ломъ
9038	Спасовъ Благой Стефановъ	23.III. 1905	с. Шияковци, Соф.
9039	Спирковъ Петко Григоровъ	5.IX. 1905	гр. София
9040	Тотевъ Тотю Ивановъ	29.VII. 1899	Пловдивъ
9041	Урумова Вѣра Георгиева	19.III. 1907	Фердинандъ
9042	Урумовъ Пенчо Ивановъ	22.IV. 1908	Търново
9043	Францезовъ Исаакъ Нисимовъ	12.II. 1908	Дупница
9044	Хаджийски Димитъръ Т.	4.X. 1908	Орхание
9045	Цвѣтковски Никола Дочевъ	28.VII. 1905	с. Терзийско, Троян.

Медицински факултетъ

9046	Абаджиевъ Константинъ	5.II. 1907	гр. Търново
9047	Берберова Венета	19.III. 1906	Бургазъ
9048	Бижевъ Тодоръ	25.VII. 1905	Т. Пазарджикъ
9049	Бракалова Людмила	2.XII. 1906	Петроградъ, Русия
9050	Братановъ Братанъ Цочевъ	20.X. 1905	с. Ябланица, Плъвен.

9051	Бъчваровъ Богданъ	17.VII. 1906	гр. София
9052	Бъчваровъ Светославъ Досевъ	5.XII. 1904	София
9053	Василева Милка	9.VII. 1906	„ Пловдивъ
9054	Василевъ Василь	21.VI. 1905	с. Медвенъ, Котлен.
9055	Велевъ Георги	23.IV. 1905	гр. Чирпанъ
9056	Величковъ Игнатъ	31.XII. 1904	София
9057	Веселинова Ана	23.VI. 1906	София
9058	Гановъ Василь А.	19.VIII. 1903	гр. Плъвенъ
9059	Германовъ Любомиръ	18.IX. 1904	с. Ярловци, Цариброд.
9060	Гладичева Стана	28.XI. 1906	гр. Пловдивъ
9061	Гочевъ Григорий	8.XII. 1906	Петроградъ, Русия
9062	Енишерловъ Константинъ	26.X. 1901	Курскъ, Русия
9063	Задгорски Руcho	20.IV. 1905	Сливенъ
9064	п. Ивановъ Стойко	22.I. 1905	с. Бръгово, Борисовгр.
9065	Кисовъ Борисъ	25.I. 1904	„ Сарамбей, Пазардж.
9066	Коларовъ Николай Ив.	19.VIII. 1906	„ Петърница, Плъвен.
9067	Лингорски Илия	17.XII. 1904	гр. Троянъ
9068	Маждраковъ Георги	18.III. 1906	Вратца
9069	Настевъ Петъръ	26.VI. 1903	София
9070	Нешевъ Грозданъ	8.III. 1905	Пловдивъ
9071	Николовъ Димитъръ	6.XI. 1902	Ямболъ
9072	Поплукова Мария	23.V. 1906	София
9073	Рязковъ Николай	13.IV. 1906	София
9074	Сребровъ Стефанъ	27.IX. 1901	Станимака
9075	Стайковъ Тодоръ Г.	2.IX. 1905	„ Лъсковецъ
9076	Стойновъ Баю	17.XI. 1902	с. Брънски, Габров.
9077	Сърмовъ Здравко	14.IX. 1907	гр. Преславъ
9078	Тошевъ Асенъ	18.VIII. 1906	Кюстендилъ
9079	Урумовъ Димитъръ Йордановъ	5.V. 1902	София
9080	Цонкова Петрава Иванова	20.XII. 1900	„ Вариа
9081	Чумаченко Василь П.	6.III. 1893	с. Н. Московска, Русия
9082	Шивачевъ Веселинъ Михайловъ	20.III. 1906	гр. Търново
9083	Шоповъ Асенъ	25.II. 1904	Солунъ, Макед.
9084	Янковъ Анастасъ	20.X. 1906	Етрополе

Агрономо-лесовъдски факултетъ

а) по Земледѣлие

9805	Аидрейчинъ Марта Димитрова	5.IV. 1908	с. Батакъ, Пещерско
9806	Атанасовъ Слави Цоневъ	9.IV. 1904	Гурково, Н. Загор.
9807	Берберовъ Стефанъ Гавраиловъ	7.II. 1909	гр. Бургазъ
9808	Василевъ Сергей Евгениевичъ	25.V. 1905	Асхабадъ, Русия
9809	Вълчевъ Иванъ Димитровъ	4.XI. 1907	Бѣлоградчикъ
9890	Генчева Златка Т.	18.IX. 1906	Чирпанъ
9091	Георгиевъ Драго	28.X. 1904	с. Карпусча, Ст.-Загор.
9092	Давидковъ Кирилъ	15.III. 1904	„ Шишковци, Кюстен.
9093	Дженевъ Стефанъ Ивановъ	5.I. 1907	гр. Чирпанъ

9094	Кунчевъ Никола Теодосиевъ	14.XI. 1908	гр. Пловдивъ
9095	Макневъ Кръстю Цаковъ	11.IX. 1905	с. Торосъ, Луковит.
9096	Марковъ Георги	8.VIII. 1907	гр. Т. Пазарджикъ
9097	Марковъ Никола	18.I. 1903	Попово
9098	Мирковъ Василь Нинчевъ	11.VIII. 1907	с. Кирилово, Плѣвен.
9099	Михайловъ Стоянъ Мамевъ	20.VII. 1905	Ени-чифликъ, Одр.
9100	Поповъ Димитъръ Христовъ	3.II. 1908	Т.-лъшница, Троян.
9101	Поповъ Ярославъ-Емилъ К.	13.VII. 1904	гр. Ловечъ
9102	Татевъ Тодоръ	6.V. 1906	с. Стокитъ, Севлиево.

б) по Лесовѣдство

9103	Голушевъ Василь Николовъ	25.V. 1905	с. Татарево, Борисовгр.
9104	Пенчевъ Василь Петровъ	14.VIII. 1908	гр. Ловечъ
9105	Соколовъ Тихомиръ Михайловъ	15.IX. 1906	с. Слишовци, Трън.
9106	Христовъ Цвѣтанъ	30.IV. 1908	гр. Орѣхово

Богословски факултетъ

9107	Велевъ Кирилъ Андоновъ	24.VII. 1904	гр. Перникъ
9108	Георгиевъ Никола	11.XI. 1906	, София
9109	Пъшевъ Петъръ	10.X. 1900	с. Бръстъ, Никопол.
9110	Свещ. Юлиевъ Иванъ	11.I. 1905	гр. Казанлъкъ

Ветеринарно-медицински факултетъ

9111	Георгиевъ Стоянъ Христовъ	25.XII. 1907	гр. Шуменъ
------	---------------------------	--------------	------------

РЕКАПИТУЛАЦИЯ

Свършили	Ист.-филол. факултетъ		Физ.-матем. факултетъ		Юридически факултетъ		Медицински факултетъ		Агр.-лесовъд. факултетъ		Богословски факултетъ		Вет.-медицин. факултетъ		Всичко		Общо
	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	м.	ж.	
до 1929/30 вкл.	933	672	940	527	4482	89	289	92	294	30	40	1	102	3	7080	1414	8494
презъ 1930/31	44	59	66	56	190	11	58	20	66	5	10	—	30	2	464	153	617
Всичко	977	731	1006	583	4672	100	347	112	360	35	50	1	132	5	7544	1567	9111
	1708		1589		4772		459		395		51		137				

42	Дидактика и Методика на обучението на бълг. езикъ,	
	отъ проф. д-ръ П. Цоневъ	100
43	Хранене на домашнитъ животни, отъ проф. д-ръ О. Келнеръ,	
	превелъ Ж. Ганчевъ	300
44	Източниятъ въпросъ, часть I, отъ Г. П. Геновъ	125
45	" " " " II, " "	200
46	Геодезия, отъ проф. Йор. Ковачевъ	140
47	Курсъ по сравнителна история на стопанския строй,	
	отъ д-ръ Ив. Кинкелъ	100
48	Ръководство по оперативна медицина, отъ проф. д-ръ П. Ив. Стояновъ	300
49	История на философията, томъ I, отъ проф. д-ръ Ив. Георговъ	220
50	Съвременнитъ схващания по патологиията и лѣчението на сифилиса	
	отъ д-ръ И. Кирле, преводъ отъ д-ръ Н. Вълчевъ	30
51	Ръководство за практически упражнения по физиологична	
	химия, отъ проф. В. Завьяловъ	100
52	Оперативно акушерство, отъ проф. д-ръ Г. Е. Рейнъ	250
53	Кратко ръководство по препаративна органич. химия,	
	отъ Т. П. Райкова	60
54	Обща теория на правото, томъ I, отъ Вен. Ганевъ	180
55	Ръководство по специална хирургия, отъ проф. д-ръ П. Ив. Стояновъ	530
56	Основни на проективната геометрия, отъ проф. А. Шоурекъ	150
57	Частно лесовъдство, отъ Т. Димитровъ	200
58	Анатомия на човѣка, ч. I, отъ проф. д-ръ И. Шапшалъ	200
59	Обща дерматология, отъ проф. д-ръ Б. Беронъ	250
60	Практическа хигиена, отъ проф. д-ръ Т. Петровъ	220
61	Енциклопедия на правото, отъ д-ръ В. Н. Ренненкампфъ	50
62	Лекции по история на българ. право, I половина, Н. Благоевъ	70
63	Висша математика, отъ проф. Ив. Ценовъ	200
64	Палеонтология, отъ проф. П. Бакаловъ	265
65	Геология на България, отъ проф. Г. Н. Златарски	85
66	Анатомия на човѣка, ч. II, отъ проф. д-ръ И. Шапшалъ	300
67	Граматика на гръцкия Библийски езикъ, отъ проф. д-ръ Н. Глубоковски	160
68	Уводъ въ изучаване на новата и най-новата история,	
	отъ проф. П. Бицилли	120
69	Лекции по неорганична химическа технология, отъ Ив. Трифоновъ	300
70	Църковно право, отъ проф. С. С. Бобчевъ	160
71	Уводъ въ общото езиковъзнание, отъ проф. д-ръ Ст. Младеновъ	110
72	Обща ботаника, ч. I, отъ проф. д-ръ Ст. Петковъ	250
73	Специална ботаника, отъ проф. д-ръ Ст. Петковъ	300
74	Биологични основи на зоотехнията, отъ проф. д-ръ Ст. Петровъ	160
75	Библийска археология, отъ проф. Ив. С. Марковски	240
76	Учебникъ по органическа химия, отъ проф. д-ръ Ас. Златаровъ	250
77	Петрография, отъ проф. д-ръ Г. Бончевъ	95
78	Критика на теоритъ за нуждната отбрана, отъ д-ръ Н. Жабински	200
79	Методи на микробиологични и серологични изследвания,	
	отъ проф. д-ръ Вл. Марковъ	220
80	Сборникъ отъ решени задачи по аналитична механика, отъ	
	проф. Ив. Ценовъ	250
81	Учебникъ по нервни болести, отъ проф. д-ръ А. Е. Янишевски	100
82	Престѣпление, деяние и причинна връзка, отъ д-ръ Н. Долапчиевъ	105
83	Уводъ въ теорията на аналитичнитъ функции, отъ проф. д-ръ Л.	
	Чакаловъ	270
84	Българска граматика, дѣлъ I, ч. I, отъ проф. д-ръ А. Теодоровъ-Баланъ	180
85	Обща минералогия, отъ проф. д-ръ Г. Бончевъ	275

86	За индивидуалнитѣ и колективни нужди, ч. I кн. I, отъ д-ръ Ив. Байновъ	130
87	Хигиена на месото отъ проф. д-ръ Гр. Диковъ	210
88	Анатомия и физиология на домашнитѣ бозайници, отъ П. Петковъ	220
89	Основи на наказателно-процесуалната наука, отъ д-ръ Н. Сарановъ	230
90	Опредѣлителъ на европейскитѣ птици, отъ д-ръ А. А. Силантьевъ, преводъ отъ А. Желѣзкова-Паспалева	75
91	Алманахъ на Софийския Университетъ, 1888—1928 год.	360
92	Основи на висшата геодезия отъ проф. Йорд. Ковачевъ	220
93	Висша алгебра, томъ I отъ проф. Н. Обрешковъ	270
94	Сравнителна физиология на животнитѣ, отъ проф. д-ръ Ст. Консуловъ	155
95	Нова и най-нова история, т. III отъ Г. Дерманчевъ	250
96	Начала на неорганичната химия, ч. I отъ проф. д-ръ Ас. Златаровъ	150
97	Начала на неограничната химия, ч. II, отъ проф. д-ръ Ас. Златаровъ	100
98	Медицински и отровни растения отъ проф. Н. Арнаудовъ	100
99	Анатомия на човѣка ч. III, отъ проф. д-ръ И. Шапшалъ	240
100	Геоложка карта на България — листъ Царибродъ въ мѣрка 1:126,000, заедно съ обяснения къмъ нея, отъ проф. д-ръ Ст. Бончевъ	110
101	Сравнителна анатомия на грѣбначнитѣ животни, отъ проф. д-ръ Т. Моравъ	280
102	Ветеринарна хигиена, ч. I отъ проф. д-ръ Ст. Петровъ	270
103	Ржководство по ситомология, отъ Д. Йоакимовъ.	260
104	Основитѣ на царската власть и престолонаследието, отъ проф д-ръ Л. Владикинъ	250
105	Обща биология, отъ проф. д-ръ Ст. Консуловъ	210
106	Психология на литературното творчество, отъ проф. д-ръ М. Ар наудовъ	250
107	Форма и отношение, отъ проф. Д. Михалчевъ	240
108	Курсъ по укрепване пороища, отъ проф. Г. Димитровъ	280
109	Патогенни микроорганизми и имунитетъ, отъ проф. д-ръ Вл. Марковъ	220
113	Технологично изследване на каменни вжглища, коксъ, цементъ и глина, отъ проф. Ив. Трифоновъ	75
116	Въведение въ Св. Писание на ветхия заветъ, отъ проф. Ив. С. Марковски	220

Цена 22 лева